

NARODNI DNEVNIK

Neodvisen političen list.

Izhaja vsak dan popoldne.

Mesečna naročnina:

V Ljubljani in po pošti Din 16, inozemstvo Din 25.

Uredništvo: Wolfova ulica št. 1/I. — Telefon 213.

Upravništvo: Marijin trg 8. — Telefon 44.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu št. 13.633.

Govorjenje in delo.

Času, ko v Zagrebu zopet slovesno done Radičeve fraze, se odpira v Ljubljani 4. vzorčni velesjem. Tam besede, ceno govorjenje, tu delo, ustvarjanje blagostanja. Nobenega dvoma ne more biti, kje da je močnejša plat in kje da bo končna zmaga.

Tudi mi Slovenci smo po prevratu, pa tudi pred prevratom živeli v znamenju govorjenja. Samo govorili smo o naši novi svobodi, samo sanjali smo o darovih, ki nam jih prinese ujedinjenje, pozabili pa smo za svojo lahko pridobitno svobodo tudi delati. In žalostne posledice niso mogle izostati.

Na vseh koncih in krajih je prišlo hladno razočaranje in zadela nas je neprilika za nepriliko. Toda spoznanje nas še vedno ni obiskalo. Mesto da bi odpravili vzroke razočaranja z delom, smo pričeli z zabavljanjem in psovanjem in skoraj je postala moda zaničljivo govoriti o vsem, kar je v zvezi z Jugoslavijo. Tedaj je bil triumf govorjenja v Jugoslaviji, tedaj pa je bil tudi višek naše krize.

Tedaj pa se je pričelo tudi ozdravljenje, ker delovni ljudje so poskrbeli, da se je sredi oglašujočega govorjenja pričelo z delom. Brež ozira na vse nergače in zabavljače, brez ozira na vsa prerokovanja političnih hujskačev in opijavitev je skupina delovnih ljudi skrbela, da je napredovala naša industrija in da se je dvigal naš obrt.

Ni pa zadostovalo, da so delali samo nekateri, vso javnost je bilo treba odvrtiti od gesla govorjenja in jo pridobiti za misel dela. To pa se je dalo doseči le, če se je uspeše dela nazorno pokazalo.

Bila je senzacija, ko je prišla v javnost prva vest, da se priredi v Ljubljani velesjem, kakršen je običajen le v velikih mestih. Bila je senzacija za tujino, ko je izvedela, da se v Jugoslaviji, tej tako omalovaževani državi, upa kdo misliti na prireditve velesjem. Toda še večja senzacija je bila, ko so bili osramočeni vsi skeptiki in vsi krivi proroki, ko se je Ljubljanski sejem otvoril in ko je bila vsa jugoslovenska javnost od njegove uspešnosti veselo presenečena. Vsa Jugoslavija je bila tedaj ponosna na Ljubljano in njen velesjem, zakaj s sejmom smo se postavili v eno vrsto z velikimi in naprednimi narodi.

Kadar bo pisal zgodovinar zgodovino jugoslovenskega narodnega gospodarstva, se bo moral ustaviti s posebnim poglavjem na prvem ljubljanskem velesjemu, zakaj ta je dal pobudo vsem drugim, ki so pozneje nastali v državi in ki so toliko pripomogli k gospodarskemu napredku države.

Ljubljana je dala idejo sejmov in Ljubljana je to idejo tudi kot prva uresničila. Ljubljana pa mora dati tudi to, da bo ta misel vedno bolj izpopolnjena in da bodo sejmi vedno bolj in bolj povsem odgovarjali svojemu namenu. Pregled vseh ljublj. dosedanjih sejmov pravi, da prireditelji ljublj. sejmov to nalogo vrše in da je ljubljanski vzorčni sejem vzgleden sejem za vso Jugoslavijo.

Ljubljanski vzorčni sejm so triumf dela in najučinkovitejša obsodba tistega praznega govorjenja. Obenem pa so tudi resen opomin naši politiki, ki mora priti iz dobe govorjenja v dobo dela.

Ne rabimo prav nobenih obljubarjev, mi rabimo samo delavce. Obljubarji so samo napotje napredku naroda, zato proč z njimi z vodilnih mest.

Naša politika bo leha samo zato, ker je v njej premalo delavcev, ker se ne razpravljajo gospodarska vprašanja, kjer se edino da presoditi strokovna zmožnost posameznika, temveč se posveča pozornost samo teoretskim vprašanjem, kjer so vrata govorjenju na stečaj odprta.

Zato pravimo: Dajte mesto gospodarstvu v politiki, pustite besedo narodnim gospodarjem. Oni so že pokazali, da morejo brez vsake državne pomoči ustvariti dela, da se more z njimi država ponašati in oni so nam že dvignili bogastva, ki so nas obvarovala pred najhujšim.

Radičev govor v Zagrebu.

**Za hrvatsko republiko in ne proti kraljevini SHS
Radičevci bodo podpirali vlado in ne bodo v opoziciji.**

Srbski komunisti proti Radiću.

Zagreb, 13. avgusta. Za danes ob pol 7. uri zvečer napovedana seja vodstva HRSS se ni mogla vršiti, ker se še niso vrnili poslanci HRSS iz Beograda. Zato pa je govoril Radić in poskrbel za senzacijo.

Takoj uvodoma svojega govora je pripomnil Radić, da bo govoril bolj priateljsko ko pa službeno. Nato je povdaril, da ni narod statistični pojem, temveč etični, da je narod zajednica, v kateri se sporazumno rešujejo interesi vseh stanov in poklicev. Radić omenja delo Francoza Bourgois »Solidarnost družbe«. To delo pa se žal ne more uresničiti, ker je francoski kmet v političnem oziru veliko za našim kmetom pred vojno. V zadnjem času se sicer stališče francoskega kmeta nekaj popravlja, toda tega se ni doseglo, da bi bil narod ena formirana organizacija, kakor je hrvatski narod. Zato more biti v Franciji revolucija, zato pa ne more biti revolucije niti v Jugoslaviji in niti na Balkanu. S tem sem Vam podal ključ za vse, kar vam bom povedal, zakaj sem šel v Rusijo in kaj sem tam dosegel.

V Rusijo sem šel po naročilu svojih pristašev, da informiram odločilne kroge o hrvatskem vprašanju in o njegovem sklepu, da se to vprašanje reši sporazumno s Srbi, nikdar pa proti njim. Vsak narod ima pravico do samoopredeljenja. Srbski narod je to najbolj dokazal. In zato moremo z najboljšimi sinovi srbskega naroda storiti parlamentarno vlado. Med menoj in g. Davidovićem je popoln sporazum.

Odšel sem v Evropo, da tam povem, da smo mi sprejeli meje, ki nam jih je dal versajski mir, ker spoznavamo, da se je z Jugoslavijo prvič ustvarilo področje, v katerem se more delati. Toda moja dolžnost je tudi bila, da povem, da smo imeli Hrvatje na svojem ozemlju že preje mnogo zgrajenega in tudi svojo državo z več ali manj avtonomije. Moja dolžnost je bila dalje povedati, da so Hrvati najbolj zreli del Jugoslavije, ki mora rešiti vse probleme brez intervencije tujine.

Nato je govoril Radić o svojem bivanju v Londonu in povdaril, da so mu vsi angleški državni dejali, da je Pašićev sistem slab in da zato Jugoslavija ne bo dobila nobenega posojila, dokler bo Pašić na vladi. Radić je nato govoril o Poincareju in o spremembi francoske politike ter o njenem vplivu na našo politiko. Nato je prešel na svoje potovanje v Rusijo. Tja je šel, ker je bilo največje važnost za hrvatsko vprašanje, da pridobi za sebe velesilo, ki ni priznala versajkega dogovora. Toda če bi bila tedaj na vladi že vlada Davidovića, ne bi šel v Rusijo, ker bi mu potem vsi rekli, da je norec.

Toda, ko je bil parlament razgnan, ni bilo druge rešitve ko iti v Moskvo. V Rusijo pa je šel Radić šele po petem pozivu Čičerina. Tam je bil »sprejet ko grof«. Odkazali so mu lepšo palačo ko Herriotu in z njim se je razpravljalo samo kot z enakim. Komunistična internacionala ima samo vpliv na sovjetsko diplomacijo, ali v zunanji politiki je Čičerin popolnoma samostojen. Mussolini ni priznal komunistov, temveč samo

Ljudje dela so močnejši od ljudi govorjenja. Najtežja stvar pa je politika in zato je treba postaviti v njo tudi le najmočnejše ljudi.

IV. Ljubljanski vzorčni sejem je dokaz zdravnega našega narodnega gospodarstva in obenem kažipot za ozdravljenje naših političnih razmer.

Pustimo vse govorjenje o edinstvu, avtonomiji in sličnem, temveč skrbimo samo za pomnožitev narodnega premoženja in potem nam bodo dani i blagoslovi edinstva i blagoslovi avtonomije.

Če pa bomo reven narod, potem smo obsojeni na smrt, pa naj živimo pod kakršnokoli državno obliko.

Zveze sovjetskih republik. Ko sem prišel v Moskvo sem našel na jak vpliv srbskih komunistov. Nikdar nisem nastopil proti Srbom, toda hvalil sem Hrvate. Dejal sem, da je Jugoslavija živin, da obstoji samo Eshaezija. Mi kot narod ne moremo dovoliti, da se nam z versajsko pogodbo nekaj vsili. Zborovali smo tri tedne. Srbski komunisti so dejali, da je hrvatsko vprašanje malenkostno vprašanje, toda obveljalo je moe stališče in če ne bo Sime Marković ubogal, bo izključen iz kom. stranke.

Spoznal sem, da je sovjetska diplomacija na istem stališču ko carska in da propagira balkansko federacijo. Jaz pa sem bil zato, da bi morala balkanska federacija pomeniti samo južno Bolgarsko, Srbijo in Macedonijo. To je Balkan. Mi Hrvatje pa nismo Balkan niti politično, niti geografsko in niti kulturno. Mi smo jadransko področje. Bosna je sicer geografsko Balkan, toda mi smo jo debalkanizirali in danes ni več Balkan. Ko to rečem, ne mislim Srbov.

Radić je nato obširno govoril o ruski propagandi na Balkanu. Nato je prešel Radić na našo notranjo politiko.

Storili smo vse, da pride na vodilno mesto pošten človek. Takega je treba na Balkanu plačati z zlatom in dragim kamenjem. Davidović je tako pošten človek, ker nas ne misli prevariti. On je Srb, to je pameten človek. On je spoznal, da smo mi narod, ne pa pleme. To je za nas bistvena stvar. V vladi je tudi Nastas Petrović. Tudi on je pošten, ki je v upravi sposoben in ki ima voljo za vse. Važno pa je tudi to? V vladi imajo štiri portfelje Slovenci in tri muslimani, toda naši so vsi, vsa vlada je naša. Mi imamo vse portfelje in ne zahtevamo drugega, ko da velja zakon, zahtevamo, da ne bo pljačke, temveč poštenje, da se vse pomiri in da bo mogoče iti v volitve, in da bo potem sporazum po njihovem rezultatu. In kaj bo potem?

Republika? Pa videli bomo. Toda eno je brez sumnje. Če more reči Rakovski, da ni revolucija dogma, potem moremo reči mi, da ni republika dogma. Mi ne bomo programatično suspendirali republike, temveč pravimo, da bo Hrvatska republika, ostala Jugoslavija pa more ostati v mednarodnem smislu kraljevina. To je odvisno od sporazuma.

Radić je nato govoril o volitvah, ki morajo biti na vsak način svobodne. Mi smo pacifisti pred volitvami in smo pacifisti po volitvah, toda na dan volitev smo suveren narod. Popolnoma ga je zadovoljil odgovor Čičerina, ki je dejal, da bi priznal Radića tudi tedaj, če bi vsled nasilja pri volitvah propadel in da je Radiću tudi v tem slučaju vsa sila Rusije na razpolago.

Sedaj nas sprašujejo, zakaj ne govorimo v Beogradu. Mi bomo govorili, ko bo za to čas, danes pa ni pravi psihološki moment. Mi bomo tem močnejši, čim bolj bomo pametni.

S Čičerinom sem govoril tudi o Slovincih. Dejal sem, da so Slovenci na najboljšem potu, da postanejo isto, ko mi. Korošec je bil strašno opisan. Jaz sem rekel, da ni klerikalec, da je pameten in vreden človek.

Mi smo v parlamentu storili nekaj, kar ni storil še nihče. Ko so me vprašali v Moskvi, kam da grem sedaj, sem jim odgovoril, da v Zagreb. Morete si misliti, kako jim je to imponiralo. (!)

Jaz sem znal, da je kralj pameten človek in da bo našel pametne ljudi, ki mu bodo rekli, da si naj obliže vseh deset prstov, ko more najti republikanski narod, ki podpira njegovo vlado. Davidović je dobil vlado. Mi bomo na vladi, mi bomo v parlamentu in ne bomo v opoziciji. Med narodom pa bomo razvijali akcijo za naš program, ker je to naša dolžnost in naša pravica.

Seja ministrskega sveta.

Beograd, 14. avgusta. Danes se je vršila plenarna seja vlade. Vlada je zelo nerazpoložena. Politični krogi ugotavljajo, da je situacija zelo resna in da se lahko pripeti še kaj več, kot samo običajna ostavka vlade. Vlada je na seji odobrila, da se povečajo krediti za pravo potov. Ker je kuluk ukinjen, so potrebni izredni krediti. Prometni minister Sušnik je odpotoval v Ljubljano k svečanosti otvoritvi ljubljanskega velesjema. Vlada izjavlja, da je Radić dobil avstrijski vizum, a ne od naše vlade. Sklenjeno je bilo dalje, da se Bolgariji ne dovoli nikakega povečanja

vojske in je v to svrhu vlada poslala bolgarski vladi posebno noto. Bolgarska vlada se nahaja v zelo težkem položaju, ker so ji vse sosednje države poslale take note. Od konference ambasadorjev in od medzavezniške komisije so prispela vladi poročila, da se dela proti ojačenju bolgarske vojske. Popoldne bo vlada sejo nadaljevala, da pripravi referat za kralja, zlasti pa še, da vidi, kaj je z Radićevim izjavo. Davidović je po seji vlade zopet nadaljeval pogajanja z Nemci, zemljoradniki in džemietom.

Po Radićevem govoru.

Utis Radićevga govora v Beogradu. Netočne reprodukcije Radićevga govora. — Kombinacije nove vlade.

Beograd, 14. avgusta. Največje zanimanje v Beogradu je vzbudila izjava Radića, ki jo je dal v Zagrebu. Zlasti zanimiv je sledeči pasus Radićeve izjave: »Mi zahtevamo od te vlade, da dela za mir in omogoči svobodne volitve. Vpraša naj se, kaj so svobodne volitve — volitve naroda. Mi smo suspendirali republiko, a se je nismo odrekli. Jaz sem vprašal v Rusiji, ako bi ona v slučaju, če bi Pašić izvršil na Hrvatskem makedonske volitve (teror) in bi se Hrvati odcepili ter ustanovili lastno republiko, nas priznala? Odgovor je bil: da. Mi tega kralja spoštujemo kot človeka, vendar pa ne držimo z njim, ker smo republikanci. Najlepše bi bilo to, ako bi (Hrvati) z vsemi častmi in dostojanstvom odslovili kralja iz zemlje. Ako bi Srbi kralja ubili, mi ne bi

priznali drugega.« Če je bila Radićeva izjava v resnici tako podana, potem ne bi pomenila samo napada na kralja, temveč na ves bratski srbski narod. Ker še Beograd ni imel točnega besedila Radićevga govora, je gornja verzija govora izzvala veliko ogorčenje v vsem Beogradu. Vlada se nahaja v zelo težkem položaju. Davidović se je obrnil na uredništvo »Politike«, ali je ta izjava točna ali ne. Uredništvo je odgovorilo, da je po njegovih dosedanjih vesteh izjava resnična. Zato so se razširile po Beogradu vesti o ostavki vlade. Uredništvo »Vremena« ni dobilo te izjave. Zato je vlada nujno vprašala v Zagreb svoje prijatelje in Radića, ali je resnica, da je Radić rekel ono o kralju. Vlada in vsa javnost nestrpno pričakuje odgovora.

POVRATEK KRALJA.

Beograd, 14. avgusta. Kralj pride danes ponoči ali pa jutri zjutraj v Beograd. Vlada mora v tem slučaju, da je Radićeva izjava resnična, podati ostavko, oziroma, ako Radić te izjave ne dementira. Vsi politični krogi z gotovostjo izjavljajo, da bo morala vlada še pred Radićevim izjavo podati ostavko, ker se je Radić vmešaval v zunanjo politiko. Vsi politični krogi mislijo, da bo v slučaju ostavke vlade Jovanović sestavil novo vlado dne 18. t. m.

RODBINSKA SREČA V HIŠI KNEZA PAVLA.

Beograd, 14. avgusta. Iz Pariza poročajo, da je princezinja Olga, žena princa Pavla včeraj ob 3. rodila zdravo moško dete na posestvu Hajt, katero je angleški kralj pred 3 meseci odstopil našemu princu kot gostu. Mati in dete se nahajata v povoljnem stanju.

SEJA DEMOKRATSKEGA KLUBA.

Beograd, 14. avgusta. Danes se je vršila seja demokratskega kluba, na kateri so razpravljali o agrarnem vprašanju in o nameščenju državnih uradnikov. Ko je klub slišal Radićevu izjavo, je nastala velika panika. Desno krilo Davidovičevega kluba je protestiralo proti tej izjavi in je zahtevalo, da se prekine vse zveze s HRSS, ako je ta vest resnična, in naj se napravi raje sporazum z nacionalnimi strankami. Davidović je klubu izjavil, da pričakuje še popoldne odgovor iz Zagreba. Demokrati so zelo nezadovoljni, ker so dali kralju velike garancije, da Radić ne bo uganjal nobenih neumnosti.

DVOBOJ MED POSL. BUDISAVLJEVIČEM IN PROF. MILJKOVIČEM.

Beograd, 14. avgusta. Spopad med poslancem Budisavljevičem (sam. dem.) in poslancem Miljkovićem (musl.) se bo končal z dvobojem v Švici, takoj ko bodo končane seje skupščine. Ker pa predsedništvo skupščine misli, da skupščina ne bo delovala mesec dni, se bo med tem časom izvršil dvoboj. Dr. Srgjan Budisavljević je imenoval za svoje zastopnike dr. Lukinića in dr. Popovića. Predzgodovina tega dvoboja je v tem, da je Miljković med prekanjem zaklical Budisavljeviću: »Vi živite od varanja«, nakar je Budisavljević pripeljal Miljkovića krepko zausnico. Budisavljević je sicer obžaloval svoj čin, vendar mu je Miljković poslal zastopnike.

KONFERENCA RADIKALNEGA KLUBA.

Beograd, 14. avgusta. Radikalni klub je danes nadaljeval svojo konferenco. Včeraj se je namreč vršila seja radikalnega kluba, na kateri sta govorila Pašić in Jovanović. Pašić je pozval stranko na najljutejšo borbo proti sedanjemu režimu. Dalje so bili izdani proglasi okrožnim strankinim organizacijam in instrukcije za delo med narodom. Pašića so poslanci burno aplavdirali in prav tako tudi Jovanovića, ki je izjavil, da se bo pokoraval večini kluba in deloval na edinstvo stranke. Na koncu je bilo soglasno sklenjeno, da se pusti Pašiću popolnoma svobodne roke in da on vodi vsu politiko radikalne stranke.

INCIDENT MED RADIĆEVCI IN ANGLEŠKIMI MORNARJI.

Beograd, 14. avg. Iz Dubrovnika poročajo, da je tam prišlo med radićevci in mornarji angleške flote do incidenta. Radićevci so namreč provocirali angleško sredozemsko floto in jo hoteli napasti. Le s težavo so napad preprečile tamošnje oblasti. Davidović je radi tega razočaran. Tudi kralju so že sporočili o tem incidentu.

ŠUMADINCI PROTI HRASNICI.

Beograd, 14. avgusta. Iz Knjica v kragujevaškem okrogu poročajo, da se pripravljata tam veliko narodno zborovanje cele Šumadije. Na tem zboru bodo nastopili vsi proti današnji vladi, v kateri se nahaja srbski krvnik Hrasnica. Posebna deputacija bo šla h kralju in mu razložila svoje želje. Ako Hrasnica ne bo podal ostavke, ga bodo ubili in se bodo ubijalci sami nato prijavili oblastem.

Borzna poročila.

Beograd, 14. avgusta. Dunaj 0.1130 —0.1150, Pariz 447.50—452.50, Praga 239.26—242.20, New York 80.38—81.38, London 365.85—368.50, Italija 362.15—365.15, Curih 15.30—15.40.
Curih, 14. avgusta. Beograd 6.60, New York 5.30, Pariz 29.40, Milan 23.80, London 24.05, Berlin 1.25.
Trst, 14. avgusta. (Predborza) Beograd 27.45—27.55, London 101.20—101.40, Pariz 123.50—124, New York 23.30—23.40, Praga 65¹/₂—66, Curih 420—422.
Dunaj, 13. avgusta. Beograd 879—883, London 322.300—323.300, Milan 3179—3191, New York 70935, Pariz 3957—3973, Praga 2101—2111, Curih 13.395—13.445.

IV. Ljubljanski vzorčni sejem.

Na predvečer otvoritve IV. ljubljanskega vzorčnega velesejma.

Latermannov drevored, Storo in najpriljubljenejši spremljašče Ljubljancov je danes zelo živahno. Elegantno oblečeni gospodje, z njimi resne in vesele gospe, shimi-kavaliirji z belo in pisano oblečenimi metuljčki pod roko, otroci z žogami in velikimi lesenimi obroči, nasmejane mlade mamice s svojo srečo v ličnem vozičku, in še veliko raznovrstne družbe hiti mimo znamenitih tivoljskih »komedij« dalje, dalje, ne meneč se za otroke tako mikaven električni vrtljak in druge vablivosti. Tam na skrajnem koncu drevoreda je danes in bodoče dni glavna točka zanimanja vseh Ljubljancov, kajti tam je velesejem.

Ob vhodu na sejmski prostor stoji neprestano gruča ljudi, ki se drenjajo ob dnevnih blaginjah, da si pravočasno preskrbe vstopnice. Na drugi strani pa se pomičejo v sejmišče težko natovoreni vozovi, avtomobili in nosači, ki spravljajo na sejem blago zadnjih razstavljalcev. Vstopiš v sejmski prostor. Ob vhodu stoji sejmski stražnik z belo čepico, na kateri nosi primeren napis. Vljudo te vpraša, če imaš vstopnico, kar napravi na te utis, da se vrši organizacija velesejma v strogi disciplini. Nehote ti pride na misel ona znana trgovska vpljdnost, kateri nikdar ne manjka primerne količine točnosti. Postojiš na z belim peskom posutem prostoru in na obeh straneh čitaš napise velesejskih uradov. Neprestano prihajajo in odhajajo ljudje, ki imajo opravka v paviljonih. In ko hite mimo, se sliši govoriti razen slovenščine in srbohrvaščine tudi češko, nemško, italijansko, francosko, angleško. Velesejem, forum, kjer so zastopani v teh dneh narodi, ki se ponajbolj v veliko industrijo in mednarodno trgovino. Prišli so, da priznajo ljubljanskemu velesejmu oni pomen, katerega hoče ta naša gospodarsko-kulturna naprava izkazati.

Pripravljalna dela so pri kraju. Le tu pa tam se popravlja in izboljšuje še to in ono, da bi bil celoten utis zunanje slike velesejma popolnejši. Z vsa pohvalnostjo je treba priznati, da si je tako velesejski upravi, kakor posameznim razstavljalcem njihovo prizadevanje okoli aranžmana velesejma siljano posrečilo. Lahko popolnoma mirno trdimo, da je zunanje lice IV. velesejma daleč prekosilo prejšnje tri in to v pogledu estetike, kakor tudi po bogatem in raznovrstnem razstavljenem blagu.

Ni potreba posebej opozarjati, da bo letošnji velesejem neprecenljive važnosti in zanimivosti predvsem za tiste, ki se hočejo približje seznaniti z raznimi domačimi in tujimi produkti, ki bodo na velesejmu razstavljeni. Najzbranejši vzorci iz različnih panog industrije, obrta in trgovine bodo neovrgljivi dokaz temu, kaj zmoro marljiv in ambiciozen podjetnik. Izdelki naše domače industrije in obrta bodo na velesejmu takorekoč nehoti tekmovali z razstavljenimi predmeti tuje proveniencije. In pazljivemu očesu bo ravno tu prilika, da spozna, kako velik napredek lahko beležimo v lastni produkciji. Velesejem

bo tudi pokazal, da imamo pri nas dovolj marljivih in sposobnih rok, v katerih vedno lahko najdemo zagotovilo uspešnemu razvoju industrije in obrta ter slednjič zagotovilo dobro urejene gospodarske politike.

In še drug, ne manj, če ne celo važnejši pomen ima velesejem. Zastopani so obrt, industrija in trgovina cele kraljevine. Bratje Srbi in Hrvati z isto vneto urejajo danes svoje paviljone na velesejmu v Ljubljani, kakor domačini. Vzvišen in neizbežen moment medsebojnega približnega spoznavanja vseh treh plemen na gospodarskem polju je v veliki meri prihranjen ravno velesejmu. Tu si bodo bratski podali roke Srb, Hrvat in Slovenec, drug od drugega se bodo učili dvigati domačo industrijo do one višine, ki je danes že dosežena od velikih narodov. Istočasno pa bo rastlo skupno blagostanje vseh treh plemen, ki se bo razvijalo v bratski vzajemnosti brez zavisti in mržnje.

Poleg tega pa je ob priliki IV. vzorčnega velesejma dana našim državnim sosedom, ki sodelujejo na razstavi, prilika, da ponese glas o naši industriji in visoko razvitem obrtu preko meja in nam tamkaj zagotovijo ugled in naklonjenost.

Nikakor ne gre, da bi pozabili izreči zaslužen priznanje in pohvalo onim, ki so dejansko največ pripomogli, da Ljubljanski velesejem tako lepo uspeva. So to v prvi vrsti industrijski in obrtni delavci, katerih volja, sposobnost in pridnost se zdi ob pogledu na vse to razstavljeno bogastvo neizčrpiliva. Prav tako gre priznanje in pohvala tehničnim izvežbanim močem, pod katerih vodstvom so bili izdelani razstavljeni izdelki. Nevenljiva zasluga pa pripada inicijatorjem velesejma, ki so z realizacijo dolgo odlaganega načrta dvignili ne samo ugled naše industrije, marveč ovekovečili tudi naše celokupnega naroda in države. Ljubljana pa je ponosna, da se ravno v njej polaga temelj lepi bodočnosti domačega gospodarskega življenja.

Sejmski vestnik.

Otvoritev letošnjega velesejma. Letošnji velesejem se odpravi slavnostno v petek ob pol 10. uri dopoldne. Splošen dostop na sejmišče od 12 ure naprej.

Prodaja legitimacij. Permanentne sejmske legitimacije se prodajajo že na velesejmu pri dnevnih blaginjah. V izogib navalu na otvoritveni dan, se naproša občinstvo, da si jih oskrbi že sedaj.

Skauti na velesejmu. Naša vrsta skautske organizacije se bo letos zopet izkazala v službi velesejma. Kako lepo so lasko leto držali red, sprejemali tuje na kolo-dvoru in jih vodili na odložena stanovanja. Gostje velesejma odnašajo seboj najboljše vtise o naši vrsti skautski organizaciji, ki je popolnoma na svojem mestu. Že lasko leto so se gostje namreč sejmskemu ravnanstvu nalkaskaveše izrazili o disciplini, redu in uslužnosti naših skautov.

Legitimacije za poljubni obisk letošnjega velesejma se prodajajo po Din 50.— v predprodati pri Zadrugi gospodarski banki. Kreditni zavod za trgovino in obrt, Jadransko-podunavska banka, Slavenska banka, Ljubljanska kreditna banka, Obrtna banka, Trgovska banka, Aloma Company,

Tourist-Office (Putnik) v Ljubljani in v paviljonu pri glavnem vhodu na sejmišče ob Gospodarski cesti.

Izšla je IV. številka »Sejmskega vestnika«. IV. ljubljanskega velesejma z zanimivo vsebino. Splošno pozornost vzbuja prvovrsten strokovni članek gospoda rud. svetnika Ing. Igo Pehanija »Rudarstvo v Sloveniji«, ki se je začel v tretji številki in se v četrti konča. Velesejski urad ima še nekaj izvodov na razpolago.

Velika razstava konj na ljubljanskem velesejmu obeta postati po vseh dosedanjih pripravah in po došlih priglasihih prvovrstna prireditve na letošnjem velesejmu in bo imela za vse sloje prebivalstva največjo privlačno silo. Po svojih najlepših in najboljših konjih, ki bodo razstavljeni iz vse naše dežele, ne bo zanimala samo ljubiteljev konj in športnih krogov, ampak v prvi vrsti tudi naše kmetovalce, ki se pečajo s konjerejo in iz katerih srede bo razstavljen največ plemenitih in drugih konj. Razstava je poklicana, da nam pokaže, kako daleč smo se že povzpeli v razvoju na se konjereje, po drugi strani nas ima pa spodbuditi in navdušiti za nadaljni napredek v tej važni gospodarski stroki. Za najlepše in najboljšie konje se bo razdelilo 80 premij in razen teh tudi diplome. Prostor za razstavo se prireja na obsevnem sokolskem telovadišču, ki leži tik velesejma. Poleg ograj in pregraj za posamezne skupine konj bo sredi razstave tudi prostorno tekalnice za prepelevanje konj. Prostor bo opremljen s 3 vodovodi, s potrebno zalogo sena in drugimi prtiliklinami. Razstava se odpravi v nedeljo, dne 24. avgusta in bo trajala samo ta dan od 8. zjutraj do 6. popoldne. Priporočamo vsem krogom, ki se interesirajo za razvoj naše konjereje, da si ogledajo to veleziarstvo prireditve, ki bo prva te vrste v Ljubljani.

Podaljšanje policijske ure povodom ljubljanskega velesejma. Z ozirom na velik dotok tujcev v Ljubljano za čas velesejma, kateri dobajajo zlasti z nočnimi vlaki in si ne morejo poneti preskrbeti prenočišča in da se gostom pokaže Ljubljana gostoljubno in vabeče ter radi drugih razlogov, je odredil g. veliki župan sledeče: Za vse gostilne, restavracije se podaljša policijska ura do 24 ure, za vse kavarne se podaljša policijska ura do 2 ure ponoči. Kavarne Emona, Evropa, Jadran, Narodna kavarina, Slon, Union, Zvezda imajo odprto do 4. ure zjutraj, vendar se po drugi uri ponoči ne smejo točiti alkoholne pijače. Restavracije, točnice, okrepčevalnice in kavarne na ograjenem sejmišču Ljubljanskega velesejma imajo policijsko uro ob 1. uri ponoči, vendar ne smejo od 24. ure naprej točiti alkoholnih pijač.

Razstava društva čeških upodabljalnih umetnikov »Mánes«, ki jo priredi »Narodna galerija« v Jakopičevem paviljonu, se svečano odpravi v petek 15. t. m. ob pol eni popoldne. Otvorili bo prisostvovala tričlanska deputacija društva »Mánes« iz Prage. Dva zastopnika slikarja Oldřich Koníček in Jan Sláviček sta že v Ljubljani, prispe pa še rodopredsednik društva, kdar Bohumil Kafka.

Narodno gledališče v Ljubljani.

Red predstav za časa ljubljanskega velesejma.

Petek, 15. avgusta. Opera: Carjeva nevesta.

Sobota 16. avgusta. Drama: Firma P. B.

Nedelja 17. avgusta. Opera: Gorenjski slavec.

Ponedeljek 18. avgusta zaprto.

Torek, 19. avgusta. Opera: Cavalleria Rusticana. V vodnjaku.

Sreda 20. avgusta. Drama: Firma P. B.

Četrtek, 21. avgusta. Opera: Carjeva nevesta.

Petek, 22. avgusta. Drama: Paglavka.

Sobota, 23. avgusta. Opera: Cavalleria Rusticana. V vodnjaku.

Nedelja, 24. avgusta. Opera. Piskova dama.

Dama. — Drama. Firma P. B.

Ponedeljek 25. avgusta zaprto.

Začetek opernih predstav ob pol 8., dramskih ob 8. zvečer. Uprava si pridržuje pravico eventualnih sprememb repertoarja.

K razstavi društva čeških upodabljalnih umetnikov »Mánes« v Ljubljani

Devetdeseta leta značilno kakor za češko literaturo, tako tudi za češko upodabljalno umetnost važen razvojni mejnik. Ta čas je češki narod notranje dozorel in postal iz podjarmljenega, duhovno še odvsnega organizma samostojno, kompaktno stremelj in razvijajo se člen v vrsti za padno kulturnih narodov. Dasi politično se vezan se je dejansko že otresel redništva svojih gospodov in s smotrnim delom dvignil nivoju svojega kulturnega življenja v višino srednjeevropskih duševnih smeri, razgledov in pojmovanj. Na temelju tradicije, ki so jih položili pomamezni mojstri tekorn 19. stoletja se je razmahnil bogat umetniški svet sodobnosti.

Društvo »Mánes«, čigar razstava se odpravi 15. t. m. je bilo neposreden plod tega preporeda češke upodabljalne umetnosti in obenem važen činitelj v njenem nadaljnjem razvoju. Ustanovljeno leta 1887, je združilo skoro vso takratno, revolucionarno nadahnjeno umetniško generacijo. Ime, ki ga je dobilo pri ustanovitvi — »Mánes« (ime največjega res češkega slikarja 19. stoletja) — pa priča, da je bila revolucionarnost te generacije bolj izraz želje po pravih osnovnih principih umetnosti, po svetovnih horizontih, da je bila bolj izraz odpora proti domači ozkosti in celotnem narodnem življenju kakor pa izraz strogo umetniških stremeljenj. Zato se je cela generacija brez vsega lahko sešla pod imenom »Mánes«, in to je bil pravzaprav njen pravi program: na temeljih tradicije graditi dom moderne, resnične umetnosti, kar pomeni stremeti za neposrednim izrazom češkega, sodobnega človeka.

V znamenju tega svojega programa je postalo društvo »Mánes« zibel češke moderne umetnosti. Ne da bi na široko razmišljali njega organizatorično delo, treba poudariti dvoje glavnih smeri njegovega delovanja: čuvanje tradicije, opiraje se na najvišja kritična merila in, opiraje poti v Evropo, v zapadno-evropski kulturni svet. In to je bila merodajna skoro edina smer: Pariz. Tam so našli svoj prvi tvorilni izraz vsi zgibi človeka-Evropejca v 19. stoletja in tam so se porajala tudi nova pota umetnostnega dela. Društvo »Mánes« je v svojem društvenem časopisu »Volné Směry« neutrudljivo propagiralo francosko umetnost in obenem svojim razstavam zmirom bolj pogosto priključevalo francoske kolekcije in dela. Leta 1902 pa je otvoril ob Pragi večjo francosko razstavo, kjer so bili številno zastopani vsi veliki mojstri francoske moderne umetnosti. S tem svojim delovanjem je društvo utiralo češkemu tvornemu duhu pot k svetovnim horizontom, dasi je ljubezen do francoske umetnosti včasih preveč absolutno prevzela gotove talente. Toda to je bil pač le osebni odgovor teh umetnikov na uplive tujine.

Društvo »Mánes« razstajala dela svojih članov tokrat prvič v tolikem obsegu v Jugoslaviji in se je zato poizkusilo ozirati pri izbiranju del tudi na razvojno stran, kar more biti našli javnosti le dobrodošlo. Tako obsega slikarski del približno tri generacije: prvo, že iz let devetdesetih, rahlo nakazano, dočim sta ostali dve močno mladi, in sicer se je na jesenskem trgovaško skoraj izključno samo z izdelki težke industrije, kot metalurgičnimi itd. Da so taki velesejski velepromembi in prepotrebni, je razvidno iz razvoja in kupčijskih zaključkov lyonskega: kupci se je sklenilo v Lyonu leta 1916 za 95 milijonov, leta 1917 za 410 milijonov, leta 1919 za 1.035 milijonov in leta 1920 za 953 milijonov frankov; tekoni štirih let se je torej stanje podeseterilo. Največja moderna sejma oziroma razstavi na svetu sta bila oni leta 1900 v Parizu in letošnji v Wembleyu na Anglskem.

Svetovna vojna je takorekoč s silo vplivala na razvoj vsakodnevne domače industrije, ki je imela vsled zaprtih meja domači trg zagotovljen in je komaj mogla kriti vsakodnevne potrebe. Ko pa je s koncem vojne prenehalo dolgoletno sistematično uničevanje gospodarskih vrednot, so se nakrat pojavili težki in neprijetni znaki hiperprodukcije v vseh panogah industrije, kar so pa posebej hudo občutili države s slabo in nestabilno valuto, ki jim je konkurenca velikih industrijskih držav pretla, naravnost z gospodarskimi poginomi. Vse take, gospodarsko in finančno slabo stoječe države so posegle po samoohranbi ter pričele prirejati v svojih železniških in produktivnih centrih vzorčne velesejme, kar je še vedno blagodejno in uspešno vplivalo na njihovo gospodarsko obnovo in razvoj.

Enaka potreba se je pojavila tudi pri nas. V začetku sejmov pri nas v obče bi se ne dalo drugega reči, kakor o malih kramarskih sejmih, ki so se vršili enako kot drugod. Pripomnimo naj le, da se je začelo pri nas najprej trgovati s kožuvinami, a pozneje vse, kakor je sledil razvoj domače male industrije. Vendar so ti sejmji zavzemali vedno večji obseg, zlasti tam, kjer so začeli goniti na sejne razno živino. Temu primerno so tudi kmalu zasloveli živinski sejmji v naših kraljih. Ker se je tudi domača industrija prav občutno in razveselivo razvijala, so aglini naši industrialci in trgovci ustanovili leta 1921 ljubljanski vzorčni velesejem, ki se je tekorn treh let razširil tako, da so bile nade na uspeh naših pridobitnih krogov vsaj večidel upravičene.

Vse kaže, da bo IV. ljubljanski vzorčni velesejem temeljito garancija za uspeh vseh bodočih velesejmov, ki stole še pred nami. Zeleti je le, da bi tudi v vladnih krogih našel pomen naših velesejmov oni odmev kakor dosedaj.

Zastopani. Prva se deli nekako v tri skupine in sicer: v takozvane »Parizane«, umetnike, ki jih je Pariz posebno priklenil nase in od katerih najmočnejši so František Šimon (zasebnik kot grafik), Hugo Bettinger, Karel Špillar in Viktor Strottl, drugo skupino izpolnjujejo »Impresionisti« in tretjo pa dva, brezdvomna najlažja tvorna talenta koncem 19. stoletja, namreč Jan Preisler, subtilen pesnik tajnih zgibov človeške duše in življenja in pa Max Švabinský, »tip zdravi krasoti pozemeljskega življenja udanega umetnika«, zraven svetovnega mojstra v grafični umetnosti. V drugo generacijo spadajo umetniki, ki so stopili v prvem desetletju tega stoletja v javnost. Izhajajoči deloma iz kubizma, deloma ekspresionizma. Bolj znani od njih so Emil Filla, Vincenc Beneš, Antonín Procházka, Otokar Kubín in pa Václav Špála, Oldřich Koníček in Božena Jelínková. Skupno z nadvladojučim talentom Vincencem Benešem se je skozi »ogunjeno peč« kubizma razvijal Otokar Nejedlý učenec češkega impresionističnega realizma, dočim je mladi rod navezal na mojstra Myslbeke v znamenju gesla »sinteza«. Vodilni talent te generacije je Jan Štursa, v njegovo smer pa delujejo tudi Otokar Španěl, Ladislav Kofránek, Ladislav Beneš in dr. Najmlajši šturovski učenci — Karel Dvořák, J. Lauda, Bedřich Benda in dr. nadaljujejo mojstrova stremeljenja.

Odlično mesto v češki upodabljalni umetnosti zavzema grafična stroka in v društvu »Mánes« so danes združeni tozadevni najboljši mojstri. Poleg že omenjenega F. E. Šimona in Maksa Švabinskega treba imenovati še Stretti-Zamponija in pa vrsto najmlajših, ki jim je grafika sredstvo za utelešenje najlažjih umetniških doživetij. Tako na pr. Jan Koníček, Vladimír Slivský, posebno pa krepko se razvijajoča talenta Jan Rambousek in N. Kremlička.

Razvoj moderne češke arhitekture je šel precej svojo pot. Glavna inicijativa je izšla od Jana Kotěra, Otto Wagnerjevega učenca na Dunaju, in pozneje od našega rojaka Josipa Plečnika. — »Mánes« je priključil svoji razstavi tudi dela učencev obeh mojstrov, kakor J. Gočarjeva, P. Janškova in dr.

Kakor je razvidno iz tega kratkega orisa, bo v petek 15. t. m. ob 12. uri in pol svečano otvorjena razstava društva »Mánes« res razstava vsaj velikega dela češke moderne upodabljalne umetnosti in bo torej društvo popolnoma zadostilo njenemu namenu: da nas namreč seznanzi z upodabljalnimi češkimi delom. Naša javnost bo gotovo z interesom pozdravila to veliko prireditve, ki je obenem pomemben kulturni dogodek v Ljubljani.

Začetek sejmov.

Velesejmi in razne druge podobne razstave segajo daleč nazaj v zgodovino in se beležijo prvi pomembnejši in obširnejši že v 15. stoletju kot na pr. francoski in nemški. V gotovo največjem obsegu so se vršili veliki sejmji v Lipskem (Leipzig) v Nemčiji in skoraj istočasno z njim svetovno znani ruski sejmji v Nižnem Novgorodu. Lipski se vrši še dandanes in je bil še do pred par let za vso srednjo Evropo največjega pomena, dočim je oni v Nižnem Novgorodu vsled revolucije in boljševizma zelo nazadovol. Sicer stremi sovjetska vlada za tem, da ga zopet obnovi, kar pa je zaenkrat skoraj izključeno z ozirom na neurejene in skrajno slabe gospodarske in socialne razmere v Rusiji.

Današnji velesejmi so nastali iz onih malih kramarskih sejmov ob priliki raznih cerkvenih prošenj, romanj in božjih poti, kjer so prvotno prodajali in trgovali le popotni kramarji kot na pr. lončarji, lecionarji itd. Ob takih prilikah se je shajal narod iz raznih krajev in dežel, in to je končno padlo v oči tudi raznim drugim obrtnikom, ki so pričeli svoje izdelane blago privržati k takim prireditvam. Čimbolj se je izpopolnjevala in modernizirala tehnika in se s tem izboljševala prometne razmere in sredstva, tem večje je bil obisk kupovalcev in seveda tudi producentov in dovoz blaga. Obenem pa se je večalo in raslo zanimanje za izpopolnitev in dovršenost izdelkov, k čemur je veliko pripomogla močno razvijajoča se konkurenca. Končno so uvideli predvorni in dalekovidni podjetniki, da se jim ne izplača dovažati in na lico mesta na drobno razprodajati svojih produktov, pa so pričeli uvajati ta način, da so razstavili samo lične in okusno izdelane vzorce ter so s tem prihranili sebi in kupcu nenadno in težavne transporte, kar je bilo posebno velikega in praktičnega pomena za konsumenten iz oddaljenih krajev in dežel. Prejšnji sejmji so postali nekake blagovne borze, kjer se niso vršile več direktne prodaje, temveč le naročila na določen rok, kar je dovedlo do mogočnega razeviranja veletrgovine, industrije in obrti ter s tem seveda tudi do boljšega materialnega stanja delovnega ljudstva, ki je v povečani produkciji in razširjeni industriji našel zaslužek in siguren vsakdanji kruh. Tako so nastali današnji vzorčni velesejmi, izmed katerih je bil eden največjih že preje omenjeni v Lipskem. Po vzgledu lipskega je bil 1916 v Lyonu na inicijativu takratnega župana, današnjega francoskega ministrskega predsednika Herriota podoben moderen vzorčni velesejem, ki se je prvotno vršil le enkrat na leto, od leta 1919 pa jeseni in spo-

Leopold Šmalc:

V carstvu lakote.

(Nadaljevanje.)

Sizranj.

Dvakrat sem se peljal preko Volge. Prvič ob jutranji zarji v oktobru 1915. leta, ko je košato polnila vso svojo strugo. Takrat sem si zvedavo ogledoval domovino Tolstoj in Dostojevskaja z vročo željo, da se bližje seznanim z njo. Drugič pa sem se peljal ob luninem svitu ob času lakote.

Med prvim in drugim potovanjem je preteklo šest let samega premikanja po ogromnih daljavah, ki pa so bila bolj potovanja v času, ko pa v prostoru.

Vlak drda počasi in važno po Aleksandrovskem mostu, ki je od mojega prvega poseta sem grizel vagon in se je enkrat zadavil s štirimi nasprotni pogonimi lokomotivami. Pa vse to je prebolel in ravnokotno skrbno prenaša viake ko prel. Največja je mrtva materija!

Ferme in železniški sklepi se križajo v oknu in mečejo nemirne sence po kupelu, kakor da bi hotele zakriti žalosten pogled na malo rečko, ki se zgubila v pesku obširne struge in z obupno tosko objemlje le srednji dve nogi mostu. To je ostanek od Volge, ki ga je pustila suša.

V Sizranj čakamo spet en dan. To je druga Samara, vendar pa je že občutno oddaljena od ognjišča. Za kolodvorom lahko kupim juho, le žilico moram imeti svojo. Na prodaj so ribe, slaniki, pečen krompir, celo pečena jančevina. Samo kruha ni in vsak vprašuje za sol.

Sol je denar. Ponekod papirja sploh ne sprejemajo, ampak le sol. Za sol dobis vse — razen kruha. Vsak priporoča, naj hranim sol za Moskvo. Kdor ima sol, naj se ne boji poti. To sem vedel že v Omsku in v štirih vrečkah imam tudi sol. Tri po 10 funtov — to je moja blaginja, in ena z dvajsetimi funti — to je podarek arheologa Vagina bibliotekarju patriljarje biblioteke v Moskvi, znanemu ruskemu bibliografu, starčku Popovu, ki mu ga nesem seboj.

V Moskvu.

Vlak je zavlil v pšenična polja penzenške gubernije.

Do Samare sem se vozil z namestnikom narodnega komisarija inspekcije kirgiske republike (K. S. S. R.). Džunusom Kia-kimim, starim znancom iz predrevolucionarne dobe. On se je vračal iz Omska, kjer je bil pri sprejemanju semipalatinske gubernije in njenih zadev v področje nove nacionalne republike, v Orenburg. Z njim sva si krajšala čas s pogovori o Kirgiziji, med katerimi sem sam živel precej mesecev. Če sva pa govorila o lakoti, sva se morala v mislih umakniti s kirgizskih step. Pri Čredah nomadov se je ta beda ustavila, zato so pa tam brez zaprek razsajale epidemije, ker ni bilo popolnoma nobene borbe z njimi in je vsa ruska pomoč prenehala.

Od Samare naprej pa sem imel novega sopotnika. Ta je bil pa komunist in sicer vojni komisar mesta Uralska, ki se je peljal v Moskvo po pomoč zoper partizane. Iz Uralska se je on moral z bojem prebiti skozi bande Antonova. Mesto je bilo popolnoma obkoljeno in v njem so gospodarile epidemije in lakota. Tam so se tudi nahajale zaloge za Povolžje, ki so jih sovjetski organi nakupili pri Kirgiziji. Uralski vlada žrtvuje Povolžju. Pomoč bo dala le zato, da se odpravijo od tam zaloge.

Svobodno in preprečevalno mi je komisar govoril o nujnosti preokreta v politiki. S številkami, z občimi slikami in z vsemi argumenti mi je dokazoval, da s staro politiko Rusija drvi v propast in da je politika, ki je držala v vojnem času, zdaj pogubna.

Ravno tiste dni se je bil tudi v Kremliju boji za NEP, oziroma za prvotno mišljeno taktiko. Šlo je za to, da se stre vpliv eks-tremistov, ki jim je vojna bila temelj in netivo za njihovo nastop. Isti boj je kipel tudi v krajevnih organizacijah stranke in nanje so s posebno silo pritiskali sovjetski sami, ki so bili še bližje življenju. Pred dvema mesecema je bil iz omske organizacije izključen star komunist, ker je na obnem zboru izrazil tendence, ki so bile čez tri mesece dekretirane. Veliko globlje pa je posezal ta boj v svobodnejših organizacijah, ki so bile bližje centru in s tem tudi realnosti v obče-

državnem merilu. Ker, če trezno pomislimo, ni mogoče, da bi organizacija par stotisočev članov štela v svojih vrstah le psihopate in avanturiste, še manj pa je mogoče, da bi lo ti vodili. Obenem pa je stranka sama očistila svoje vrste z jeklom in na deset in desetisoče fanatikov-prvoborcev je pobrala seboj v večnost državljanska vojna.

Z vsako vrsto, ki sem jo prevozil, sem po obrazih in po pogovorih, po vrvenju množice in po splošni sliki postaj in mest zapazil, da se pellem ne samo v Moskvu, ampak tudi v nove razmere in k novi notranji politiki.

Že celo leto pred znamenitim avgustovskim »Nakazom« se je NEP sam prijel v življenje in neomejeno zagospodaril. Dekret sam je pa bil le od silne struje iz tečajev vzdignjen standart, ki se je brez moči opotekel po toku.

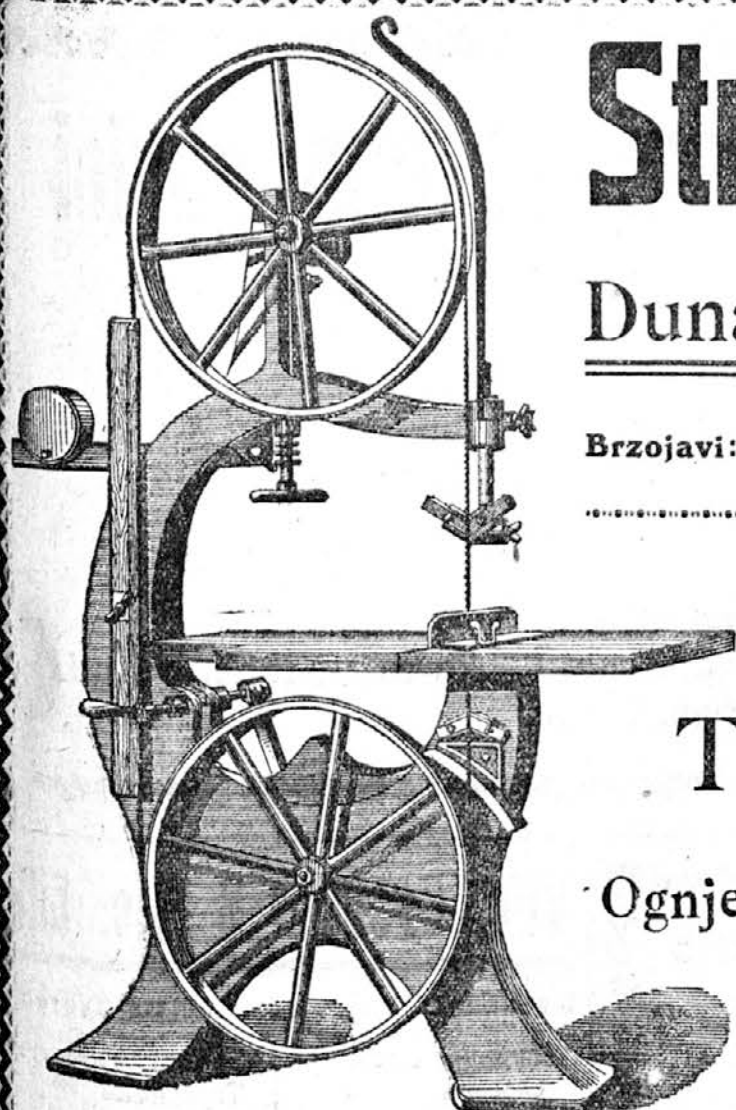
Ves čas so se moje oči pasle po pšeni. S takim čuvstvom se gleda na polje lahko le tedaj, če se je prej videlo tako ožgane planjave in tako nesrečno ljudstvo, kakor jih je pred enim dnevom zapustil naš sibirski vlak.

Na mali postaji je moj sopotnik skočil na bližnjo njivo in z nje prinesel v vagon 15 različnih klasov. Izluščil je zrna, jih preštel, spomnil se je, koliko jih je v funtu različne kakovosti (take podatke je znal v Rusiji skoraj vsak na pamet) in preračunal, koliko bo dala desetina. Seštel je nato površino vseh gubernij, ki so obrodile in onih, kjer je razsajala lakota. Zračunal je njih potrebnost, primerjal je količino žita, ki jo da žetev in čelo se mu je omračilo:

»Ne bomo shajali.«

Njegov račun ni bil napačen. Iz zrnja 15 klasov je pravilno sklepal na usodo Rusije v tekočem letu. Tako se je Rusija v bedi naučila računati in sklepati in suh, realen račun je karakteristična poteza sodobnikov in nastajajočih rodov. Suh račun je zamenjal pravilnice idiličnih razmer, grožnje in upornost tlačnikov, nalivno prepričanje o sigurnosti tlačiteljev in drzne fantazije iz dni revolucije. Beda je uničila vut pri samovaru in suh račun je nadomestil vse skupaj. Stara Rusija je odšla v zgodovino, nova nastaja in je prav malo podobna stari. Volga se lahko razlije ko v starih časih, vendar pa stare vode več ne omivajo njenih bregov...

Naročajte
„Narodni Dnevnik“!

Strojne tovarne in livarne d.d.

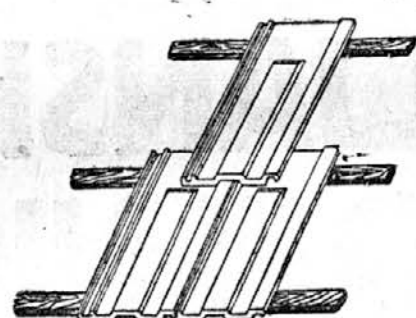
Dunajska cesta 35 **Ljubljana** Dunajska cesta 35

Brzojavi: „Stroj“ Na velesejmu paviljon F Telefon 142 in 230

Stroji za obdelovanje lesa – Turbine
Transmisije in železne konstrukcije

Ognjegasne potrebščine **ZVONOVI** Sesalke — Armature

Železolivarna — Kovinolivarna

Najcenejše strešno kritje!

ZDRUŽENE OPEKARNE D. D. LJUBLJANA
Miklošičeva cesta 13

preje **VIDIC-KNEZ** tovarne na Viču in Brdu nudijo v poljubni množini,
tako dobavno, najboljše preizkušene modele strešnikov, z eno ali dvema,
zarezama, kakor tudi bobrovcev (biber) in

--:- zidno opeko -:-

Na željo se pošlje takoj popis in ponudba!

Opozarjamo na naš paviljon
na velesejmu!

Ustanovljeno leta 1874.

JUGOSLOVANSKA INDUSTRIJA OLJA IN BARV

(Industrie Yougoslave de Huiles & Couleurs)
d. d.

DOL PRI LJUBLJANI (Slovenija)

proizvaja vsakovrstne zemeljske, pigmentne in kemične barve od
najnavadnejše do najfinejše vrste

Paviljon E, koja 29-30

Prva žebliarska in železobitna zadruga v Kropi in Kamni gorici

Brzjavke: Zadruga Kropa
Pisma: Žebliarska zadruga, Kropa (Slovenija)
Telefon interurban: Podnart 2

Žebli za železnice. Žebli za ladje, črni ali pocinkani. Žebli za zgradbe.
Žebli za čevlje. Spojke za odre in prage. Spojke za ladje in splave. Železne brane. Zobje za brane. Kljuge za podobe, zid itd.
Vijaki z maticami. Zakovice za tenderje, kotle in mostove. Vijačni čepi. Verige.

Šampanjec »Bouvier«

Originalna vina v steklenicah,
lastnega pridelka.

CLOTAR BOUVIER
kr. dvorni dobavitelj, Gornja Radgona.

Naznanilo!

Tvrda

Gjuro Valjak,

špecialna veletrgovina z vinom v Mariboru

bode letos v svojem paviljonu na velesejmu točila razun špecialnih vin v steklenicah tudi odprta prvo-vrstna ljutomerska vina, na kar se ljubitelji pristne štajerske kapljice posebno opozarjajo.

Velesejm paviljon I.

Izložba izdelkov tovaren
čevljev

PETER KOZINA & KO.

Tržič.

Prodaja na veliko in malo: Breg 20,
Aleksandrova cesta, Prešernova ul.
(Seljak). Zagreb: Račkoga ulica 3.

Oglašujte ob priliki velesejma v „Nar. Dnevniku“!

Splošno ključavničarstvo

Josip Rebek

Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 9
se priporoča za vsa v to stroko spa-
dajoča dela.

Vve. Crespel & Fils. Lille.

Sveukupne konce od skladišta Zagreb 21

Tvornice cipela
Cipelare

Sedlare i remenare
Tapetare

Lanene i pamučne konce.

Generalno zastupstvo i skladište:

KAROL DRESNER, Zagreb, Boškovičeva 31.

LJUBLJANSKA POSOJILNICA

R. Z. Z O. Z.

v novopreurejenih prostorih
v Ljubljani

Mestni trg 6

Mestni trg 6

obrestuje

vloge na hranilne knji-
žice in tekoči račun po

➡ 8% ➡

Večje in stalne vloge z odpovednim rokom obrestuje tudi
višje po dogovoru.

Sprejema v inkaso fakture in cesije terjatev.

Posojila daje proti popolni varnosti na vknjižbo, proti po-
roštvu in proti zastavi.

LJUBLJANA, MESTNI TRG 6

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

CENTRALA: LJUBLJANA DUNAJSKA CESTA

AGENCIJA: LOGATEC

Delniška glavica:
Din 50.000.000*

Rezervni zakladi:
Din 10.000.000*

Podružnice: Brežice, Črnomelj, Kranj, Metković, Ptuj, Spilč,
Celje, Gorica, Maribor, Novi Sad, Sarajevo, Trst.

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Brzjavni naslov:
Banka Ljubljana

Tel. št.: 261, 413,
502, 503 in 504.

Politične vesti.

— Razmejitve z Italijo. »Jutro« poroča, da so vse dosedanje vesti o ugodni razmejitvi Jugoslavije z Italijo uresničene. V Triglavlskem pogorju da smo izgubili Mojstrovko, Triglavsko jezero, gozdove južno od Javornika in ostal nam je le Aljažev stolp vrhu Triglava. Tudi pri Cerklju da ni meja popravljena niti toliko, da bi bila v soglasju z Rapalsko pogodbo. Korektura meje pri Planini in Ratačah pa je prepuščena obema vladama. Ne vemo, v koliko je vest »Jutra« točna, mislimo pa, da je dolžnost »Slovenca«, da jasno pove resnico.

— Notranjepolitični položaj v Italiji je nespremenjen. Mnogo se dokazi, da je v zadnjem času Mussolini krenil popolnoma na desno in da se je udal pritisku ekstremistov kakor Farinazzi. Vladi prijazno časopisje trdi, da je temu kriva opozicija sama, češ da postaja vedno bolj intransigentna. Ne mine dneva, da ne bi bil zaplenjen kak opozicijski list. Včeraj sta bila posvarjena milanska lista »Bataglie sindacali« in glasilo »Unitas«. Razven tega je bila zaplenjena tudi revija »Pagine Rosse«.

— Razkol v filofašistični kmetijski stranki. Veliko vznemirjenja je vzbudil v fašističnih krogih pristop poslanca Scottija, pristavke kmetijske stranke, k opoziciji. Poslanec Romanini, na čigar inicijativno je bila ustanovljena leta 1921 kmetijska stranka, je takoj, ko je izvedel o prestopu Scottija, zaprosil za avdicijo pri Mussoliniju in mu izrazil v imenu kmetijske stranke zaupanje, češ da mu je kmetijska stranka ostala zvesta. Kmetijska stranka je razširila v prvi vrsti v Piemontu in Lombardiji, njen program pa je vera in zaupanje do domovine, kakor je zatiral poslanec Romanini.

— Komunistična dolednost. Kako silno so komunisti vedno grmeli proti kapitalizmu in kako močno so propagirali svetovno revolucijo, ko jim je za znanjalo denarja, pa so postali lepo ponižni, priznali dogovore carske vlade in se lepo pridružili pred angliškimi komunisti. In sovjetski zunanji minister razglasa sedaj, ko je sklenjena angleško-ruska trgovinska pogodba, »da je ustvarjena s tem nova podlaga za odnose med največjo kapitalistično državo sveta in sovjetski«. Dogovor sam pa slavi gospod Čičerin kot največji dogodek zgodovine. Tako je torej stvar! Vodilni komunisti sklepajo dogovore s kapitalisti in so na nje ponosni. Če pa stori kak podobnega eden njihovih priprostitih pristav, tedaj ga pa proglase za izdajalca delavskih interesov, ker da je izdal program svetovne revolucije. Tudi sodrugi v Kremli imajo dvojno moralo. Ubogi zaslepljeni, ki ne spoznajo, da so le igrači v rokah komunističnih činikov.

— Nepotrebnost. Pri otvoritvi razstave v Vrbasu je poljedelski minister dr. Kulovec govoril najprej slovensko in potem nemško. Ono ko drugo ni bilo pravilno. Gospod Kulovec spada vendar med one, ki pravijo, da so Slovenci drug narod ko Srbi. Kaj govori torej slovensko tam, kjer ni Slovencev. Ni tudi treba biti tako obziren do Nemcev, da se žali s svojo obzirnostjo Srbe. Est modus in rebus.

— Pogorji zemljoradnikov. »Kmetijski list« objavlja pogoje zemljoradnikov za podpiranje vlade. Med drugim zahtevajo zemljoradniki: Sodišče so izročijo vsi, katerim se dokaže korupcija. Sprejme se zakon o kmetijskem kreditu na zadržni podlagi, zakon o zavarovanju proti toči, suši in poplavi, o zadržništvu in o invalidih. Rešitev agrarne reforme. Volilni zakon naj se spremeni po čistem proporciju. Dokler ni izvršena davčna reforma, naj se revizirajo vsi posredni davki in vse doklade. Osebnodohodnino v Sloveniji in Dalmaciji je takoj revizirati. Dokler ni to izvršeno naj se poravnajo dohodnine ustavi eksekutivnim potom. Trošarina naj se ukine in carinske postavke pregledajo. Pravilnik o kuluku naj se ukine. Sprejme naj se zakon v duhu reukcije nepotrebnih in preskrbe potrebnih uradnikov. Ureditev prehrane pasivnih kmetov. Izvoz vina se mora zagotoviti. Volitve v oblasno skupščino se naj takoj izvrše. Dožene naj se Radiceva krivda in šolska reforma naj se izvede v duhu narodnih potreb. »Kmetijski list« žal ne pove, če so to minimalni ali maksimalni pogoji.

Drobne vesti.

Poljska je izgnala več sovjetskih diplomatov, ker so vršili komunistično agitacijo.

Lozanski ugovor je stopil dne 11. avgusta v veljavo.

Med Rusijo in Kanado je podpisan trgovinski dogovor.

Italijanski komunisti in socialisti so se združili.

Poljski zunanji minister Grabski se je izjavil proti židovskemu izseljevanju v Palestino, ker se s tem povzroča gospodarska škoda Poljski.

Ker ugroza vstaja v Hondurasu življenje in imetje ameriških državljanzov bo Amerika intervenirala.

79

EDGAR RICE BURROUGHS' **TARZAN** IN SVET

Potem so zavili v gorovje skozi ozko, proti jugu zaprto zaseko. Ob robu nekega potočka so opoldne počivali. Moštvo si je tu pripravilo priprost obed. Čez eno uro so prodirali naprej skozi zaseko. Končno so dospeli v malo dolino, v katero se je stekalo več skalnatih globeli. Tu so se zopet ustavili, docim je Gernois dolgo časa motril višave naokrog.

»Tu se moramo razkropiti,« je odločil. »Vsak doide sam skozi eno teh globeli.«

Potem je razdelil moštvo in mu dal svoje ukaze. Končno se je obrnil k Tarzanu:

»In vi bodete tako dobri, da počakate tu, dokler se ne vrnem.«

Tarzan je ugovarjal, toda častnik ga je na kratko odpravil:

»Odklepi se lahko zapletejo v boj in tedaj jih ne smejo civilisti, ki se ne bore, ovirati.«

»Toda, dragi poročnik,« je odvrnil Tarzan, »saj sem rad pripravljen, ravnati se po vaših ali kakšnega vašega korporala navodilih in se boriti ravno tako, kakor vi. Saj sem šel zaradi tega z vami.«

Kako je prišlo do Polhovgrajske katastrofe?

Inženir, ki si je takoj po katastrofi ogledal kraj nesreče in na liku mesta ugotovil vse pomanjivosti, v kolikor je to sploh bilo mogoče, nam je popisal nastanek in potek katastrofe sledeče:

Vsi očividci pripovedujejo, da je pihal veter v usodnem času iz vseh strani. Zato je verjetno, da je nastal silen zračni vrtnec, ki je potegnil k sebi vse oblake in je tako nastal visok stebel vode, prave morske hlače. Ker je istočasno po izjavi vseh očividcev vladal silen mraz, so se vsi oblaki ohladili in v zgornjih plasteh je bila mogoče že toča. Ta stebel se je nato nakrat sesul. Ker pa je zračni vrtnec trajal še naprej, so bili neprestano novi oblaki pritegnjeni in tako je mogoče, da se je cele tri ure udirala voda in da je lilo, ko iz škafa. Dež je padel na čisto majhen prostor, v vsem le na posestvo 25 posestnikov. Značilno je, da so nekateri za časa najhujše plove videli luno, znak da je v resnici povzročil vso nesrečo vrtnec. Oblak se je utrgal, da govorimo z narodom, med Stožcem in Grmadom. Sreča je, da se je voda razlila na štiri doline, v Petačev in Mačkov graben na polhovgrajski strani ter na Hraštenico in Ločnico na škofjeloški strani. Če bi se ulila voda samo na eno stran, potem bi bila katastrofa naravnost obupno velika.

Vode je padlo ogromno mnogo. Žal ni bilo nikjer nobene priprave za merjenje količine padle vode. More se pa soditi po najnižjih računih, če se upošteva, da so bili čebri v pol ure polni in da je potem tri ure nepretrgoma lilo preko njih, da je padlo najmanj 4 milijone kubničnih metrov vode. Kako ogromna množina vode je to, se vidi iz tega, da bi bilo treba za odpeljavo te vode 400 tisoč vagonov ali okoli 20.000 vlakov.

Ta ogromna množina vode je seveda razsajala, da je nepopisno. Petdeset metrov pod vrhom Stožca so bile 25 metrov visoke smreke izravnane in gladko prelomljene. Voda je nosila s seboj po 3 do 4 metrske stote težke skale. Nakrat je bila dolina razširjena za desetine metrov. Potoki so si v hipu izvržali čisto nove struge. S kako naglico je drvela voda, se vidi iz tega, da ni imel posestniki, ki se je peljal na dvopreznem vozu s sinom in hlapcem po cesti, toliko časa, da bi se umaknil, ampak je voda vse skupaj odnesla.

Danes je vsa pokrajina izpremenjena. Na nekaterih mestih je voda nanesla do deset metrov visoko gramoza. Brezgovno so razpokani in pri prvem nallivu se bodo pogrezni.

Kar je ostalo, je popolnoma odrezano od sveta. Nobenih cest in potov ni več. Ljudje so izgubili vse in ker je bil delavni dan, ni ostalo nekaterim ničesar drugega ko raztrgana delavna obleka. Prizadeži so izključno samo revnejši posestniki.

Iz vsega tega se vidi, da je vladna podpora v znesku pol milijona dinarjev mnogo prenizka, da ni niti kaplja v morje. Nesreča je tako velika, da je podpora, ki se da samo zato, da se nekaj da, sramota.

Nujno je dalje, da se takoj odpošlje vojaštvo, zlasti pionirji v opustošene kraje. Pred vsem pa je treba takoj poskrbeti za komunikacijo. Vsako odlašanje v tem oziru je zločin.

Kar Vi hočete

to je Elzafluid. To pravo domače sredstvo, katero prežene Vaše bolečine. Poizkusna pošiljka Din 28.— Lekarnar Eug. Feller Stubica Donja, Elzatr 357, Hrvatska

Dnevne vesti.

Ljubljana, 14. avgusta.

— Jutri izide »Narodni Dnevnik« kot navadno.

— Kmetijski praznik na Bledu. Kakor vsako leto, bo tudi letos dne 8. septembra na Bledu velik kmetijski praznik, katerega se udeležijo poleg mnogobrojnega domačega ljudstva tudi češki, bolgarski, poljski in tudi ruski kmetje. V velikem številu pridejo kmetje iz Bosne v svojih slikovitih narodnih nošah, nadalje iz Srbije, Dalmacije in sploh vseh delov naše države. Zanimanje za letošnji kmetijski praznik je povsod izredno veliko. Polovična vožnja za Bled je dovoljena. Izkaznice za polovično vožnjo stanejo 1 Din.

Nov član monopodne uprave. Glasom kraljevega ukaza je imenovan za člana upravnega odbora samostojne monopodne uprave beograjski industrijalec Ignac Bajlović.

— Odlikovanja. Na predlog notranjega ministra bodo te dni odlikovani vsi častniki in vojniki, ki so sodelovali v rešitvi akcij ob priliki poplavl, kjer so reševali ljudi, živino in pohištvo prizadetih prebivalcev.

— Izprememba kraljevega imena. Kolodvor Konjice je dobil te dni nov napis: ki se glasi: »Slovenske Konjice«, da ne bo zamenjava naših Konjic s krajem v Hercegovini, ki se imenuje Konjica.

— Minister agrarne reforme in dobrovoljci. Glavni odbor dobrovoljskega Saveza je te dni obiskal ministra agrarne reforme Vesenjaka, kateremu je objasnili svoje želje in zahteve. Minister je dobrovoljce zelo ljubezno sprejel priznavajoč v polni meri zasluge dobrovoljcev v borbi za naše osvobodjenje in ujednjenje. Kar se tiče agrarne reforme, glede razdelitve zemlje dobrovoljcem, je minister izjavil, da se bo v tej zadevi nadaljevala konferenca dobrovoljcev. Ker do danes še nimamo zakona o kolonizaciji, bo avtomatično podaljšana veljavnost zakona o štiritletnem zakupu. Ta zakon bi sicer veljal samo še do konca oktobra tega leta. Minister je obljubil, da se bo zavzel za dobrovoljce in bo še to jesen iznesel pred narodno skupščino zakonski predlog za kolonizacijo. Za ta svoj predlog je osvojil minister načrt, da se bo z vso silo boril proti neupravičenim zahtevam veleposesnikov in da bo vodil najstrožjo borbo proti vsakršni korupciji v svojem resorcu.

— Upokojenci in javnost. Z ozirom na različna poročila v časopisu o delegaciji upokojencev, ki je šla v Beograd, da predloži na merodajnih mestih spomenice, nekoliko pojasnila: Vsem je dobro znano, da nekateri upokojenci vseh kategorij ter nezgodni rentniki se danes prejemajo svoje pokojnine in nezagodne rente v kronski veljavni. Nešteto spomenice je romalo že v Beograd in pri raznih gospodih se je že proslilo, da se njihove pokojnine in nezagodne rente urede v dinarsko veljavno enako onim upokojencem in nezgodnim rentnikom, ki se upokojijo, oziroma ponesrečijo danes: Ali naj se z imenovanimi postopa, kakor govori trilateralna salntgermanska in rimska pogodba, v katerih so jim zajamčene prisluzne pravice? Vse prošnje so ostale do sedaj brezuspešne. Prizadeži so se naveličali raznih izgovorov in obljub ter zahtevajo uresničenje svojih pravic. Da so pa upokojenci poslali svoje delegate v Beograd je bilo potrebno, da se vlada še enkrat opomni, da tudi stari upokojenci zahtevajo svoje pravice, ker v nasprotnem slučaju bodo prisiljeni, da se obrnejo na mednarodno konferenco. Mesto, da se upokojencem, ki žive v največji bedi in pomanjkanju, pomaga, se jih vlači po časopisih, sramoti delegacijo, ki ni nič drugega storila, kakor sedanja vlada obvestila, kako nujno in potrebno je, da se urede pokojnine vseh kategorij in nezagodne rente. Javnosti je znano, da se upokojenci popolnoma nič ne bavijo s politiko, temveč se bore le za pravice. — Salamun.

— Ameriška pomoč naši deči. Ameriški rdeči križ je sklenil, da bo tudi letos poklonil našemu pomladku Rdečega križa letno podporo v znesku 1800 dolarjev, kar znaša v naši valuti preko 170 tisoč dinarjev.

— Narasčanje Save in Donave. Iz Beograda poročajo, da Sava in Donava neprestano narasčata in sicer radi velikega deževja v cel državi. Od 1. avgusta pa do danes sta narasli Sava in Donava za pol drug meter.

— Zapuščina umrlih vojakov. Pomočnik pravosodnega ministra je sestavil posebno komisijo, ki bo pregledala zapuščino v Italiji pomrlih avstrijskih vojakov, ki so spadali pod teritorij naše države. Komisija je že prejela iz Dunaja 3 zaboje različne zapuščine.

— Potres v Osijeku in Subotici. Včeraj popoldne okoli 5. ure so čutili v Osijeku nekoliko lahkih potresnih sunkov. Čulo se je istočasno zamolklo podzemno bobnenje.

— Menjalnica na velesejmu. Za čas letošnje velesejme bo poslovala v »De« paviljonu takoj ob vходу na sejmšči na desno menjalnica Ljubljanske kreditne banke, s čimur je posebno ustrezno trgovski publiki.

— Opozorjamo občinstvo, da si more nabaviti legitimacije za poljuben vstop na velesejem po Din 50.— tudi pri Tourist-Office (Putnik) na Aleksandrovi cesti in pri Zadržni banki v Ljubljani, da se tako izogne drentanju pri blaginjah ob vrodu na sejmšči. Letošnji velesejem nudi s svojo lovsko-planinsko in higiensko razstavo ter z nad vse okusnimi izložbami po paviljonih toliko zanimivosti, da si jih ni mogoče z enkratnim obiskom ogledati, zato je v interesu vsakega posameznika, da si raje nabavi permanentno legitimacijo.

— Zahvala. Odbor podružnice Jugoslovenske Matice v Kamniku se tem potom zahvaljuje vsem darovalcem dobrot, pred vsem pa tistim gospod, gospodičnam in gospodom, ki so se trudili, da bi tombola in veselica v korist našim neodrešenim bratom lupo uspela. Žal, da je neugodno vreme nekoliko pokvarilo gromotni uspeh požirovalnega dela za Jugoslovensko Matico, katerega pač zasluži od vseh strani večje podpore in večjega zanimanja.

— Plesni koncert na Bledu. V soboto, dne 16. t. m. priredi v veliki dvorani kazne znana mladoštna slovenska plesalka Rut Vavpotičeva enkratni plesni večer z izbranim programom moderne in klasične glasbe. Spremlja jo mladi Karl Drnovšek iz praškega konservatorija.

Ljubljana.

— I. kongres vseslovenske kmetijske omladine v Ljubljani. V dnevi od 4. do 8. septembra se vrši v Ljubljani prvi kongres slovenske kmetijske mladine. Kongresa se udeležijo v velikem številu Čehi, Poljaki, Bolgari. Prisostvujejo tudi Rusi. Udeležijo se kongresa odlični gostje kakor minister C. S. R. dr. Hođa, eden prvih voditeljev kmetijskega pokreta, nadalje bivši bolgarski minister Stamboliski, vlade Obor ter oba ostala bivša ministra, ki sta pred kratkom pobegla iz Bolgarije. Kongres bo ena najjačih manifestacij prebujenega slovenskega kmetja.

— Mestni popisovalni urad bo v soboto dne 16. t. m. radi sraženja za stranke zaprt. Izvzeti so samo res neodložljivi slučaji.

— Samomor. Danes jutraj se je s svetilnim plinom zastrupil Ivan Pfeifer, krojaški vajenec, Kolodvorska ul. št. 28. Ker ima njegov bivši mojster »likalnik na plin«, je zaupal vajencu včasih ključ od glavne cevi. To priliko je deček danes izkoristil. Zapri se je v sobo in odprl plin. Našli so ga mrtvega. Vzrok je najbrž ta, ker se je slabo učil.

— Poskušanje samomor. Rozalija Suštar, roj. 1908, hči Lucije Suštar, samska, raznašalka časopisov, stanujoča Martinova c. 28, je šla dne 12. t. m. od doma te se vrnila šele drugi dan ob 11. uri 30 m'n. Njena sestra Marija, poročena Bernik, jo je zato poštno ošteta ter ji zagrozila, da jo bo mati, kadar pride, tudi še poštno pretepla. Dekle se je zbalu in skočilo je v zmedenosti na dvoriščni strani z okna v I. nadstropju se nahajajočega stanovanja na spodaj ležeči travnik. Dobila je lahke poškodbe, vendar so jo prepeljali z rešilnim vozom v deželno bolnico.

— Nevarna grožnja. Adam Guth, delovodja pri zgradbi ljubljanskega dvorca, je dobil dne 13. t. m. po pošti grozljivo pismo, v katerem se mu preti, da bo ustreljen. — Sumi, da sta mu pismo pisala Ivan Strgar in Anton Arharčič, delavca pri tvrdki Battelino v Slomškovi ulici. Imenovana sta bila preje uslužbeni pri tvrdki Tönies ter sta delala pod Guthovim vodstvom. Guth je Strgarja radi nerednosti odpustil, nakar je zapustil tudi njegov prijatelj Arharčič službo, in sicer prostovoljno. Ze takrat je Strgar Guthu zagrozil, da naj se pazi. — Guth je agnosiral pisavo na kuverti kot Strgarjevo, pisavo v pismu pa kot Arharčičevo.

— Železničarjem! V soboto, dne 16. t. m. ob 19. uri se vrši v Rokodelskem domu v Ljubljani seja odbora vseh žel. organizacij in sicer skupna seja obeh pododborov (odborna za delavce in odbora za nastavljenost osebe). Te seje naj se udeležijo le izvoljeni odborniki oziroma delegirani zastopniki organizacij. V nedeljo dne 17. t. m. pa se vrši tudi v Rokodelskem domu sejanek železničarjev sploh, katerega se more udeležiti vsakdo. — Predsednik.

— Društvo trg. potnikov in zastopnikov za Slovenijo v Ljubljani ima svoj ustanovni občni zbor v nedeljo dne 17. avgusta 1924 ob 10. uri dopoldne v salonu hotela Lloyd v Ljubljani, Sv. Petra cesta. Prijave za pristop k društvu in eventualna

pojasnila v pisarni, Ljubljana, Gradišče štev. 17-L.

Savez grafičnih radnikov-ca Jugoslavije, podružnica Ljubljana, priredi v nedeljo dne 17. avgusta 1924 ob priliki poseta grafičnega društva Sloge iz Zagreba veliko vrtno veselico združeno s koncertom na vrtu Narodnega doma. Po končanem pevskem sporedu: prosta zabava, šaljiva posla, ameriški zapor itd. V areni ples. Pri veselici sodeluje godba Zveze jugoslov. železničarjev, začetek ob 5. pop. Konec ob 2. jutraj. V slučaju slabega vremena bo prireditve v veliki dvorani in stranskih prostorih Narodnega doma. — Za dobro plačilo in jestvino je poskrbljeno. — Odbor.

Humoristična stanovska tekma med ljubljanskimi tiskarji-nenogometaji in zagrebškimi tiskarji-nenogometaji se vrši v nedeljo, 17. t. m. ob 4. pop. na grišču Ilirije v Ljubljani. — Zagrebški tiskarji so pozvali ljubljanske tiskarje na boj na zelenem polju, kateremu so se ljubljanski tiskarji odzvali. Moštvo ljubljanskih tiskarjev bo sestavljeno po večini iz reprezentančno-debelih neznančev, ki bodo že s samo telesno postavitvijo vzbujali strah in grozo. Med njimi se nahajajo par pravih fenomenov telesne lepote. Favorit moštva je golman, ki bo s palico v desnici branil svoje svetličke. Ker je dotični predsednik športnega kluba, posejudo obilo teoretičnega znanja, ki ga bo moral v nedeljo vporabiti tudi v praksi. Ostali izbrani cvet se odlikuje s svojimi »platusi«, »plešami«, »kratkimi« in »ravnilni« nogami, s čimer bodo zmnožili vzbujili med publiko, zadivilno nad lepim športom, obilo kirohota. — Obširneje v prihodnjih poročilih.

— Pravilnik stolp. Stolpič, ki je izložen v drogeriji »Adria« v Selenburgovi ulici, je narejen iz šatuli po vsem svetu znane »Ovomaltine«, ki je prirejena iz svežih jajec, mleka, kakaoa in dr. Wanderjevega medenega ekstrakta.

Prosveta.

Danes zvečer točno ob pol 8. uri poje se v opernem gledališču Rimski - Korsakova opera »Carjeva nevesta« v sledeči zasedbi: trgovec Bobakini — g. Betetto, Marta, njega hči — gđc. Rozumova, Grnjažin — g. Popov, Skuratov — g. Puzelj, Bolar Likov — g. Banovec, Ljubša gđc. Štiffelgova, carjeva zdravnica — g. Mohorič, trgovčev ženo Saburovo — gđc. Asejeva, njeno hči Dunjo — ga. Smolenska, carjeva kurjača — g. Perko, sobarica je gđc. Jeromova. Opero dirigira kapelnik Balatka, režira pa gospod režiser Bučar.

V nedeljo dne 17. t. m. se vprizori kot druga operna predstava za časa ljubljanskega velesejma znana narodna opera »Gorenjski slavček« v kateri poje vlogu Minke po daljšem presledku zopet gospa Pavla Lovšetova.

Sokolstvo.

S Sokolskega sabora v Zagrebu.

Včeraj se je pričelo zborovanje sokolskega sabora v Zagrebu. Tekom dneva so zborovali odsek za načelna vprašanja, organizacijski odsek in literarno - novinarski odsek. Razen sokolskih žup iz Nisa in Skoplja so zastopane vse Savezne župe. Iz Čehoslovaške sta navzoči dve zastopnici. Starosta Gangl je poročal v odseku za načelna vprašanja o resoluciji »Naša naloga«, ki je bila po zanimivi in daljši debati sprejeta. Med debato se je naglašalo, da Sokolstvo stoji trdno na temelju narodnega edinstva. Sprejeto so bile nadalje še sledeče resolucije: Sokolstvo, narod, država in politika. Sokolstvo in verstvo. Sokolstvo in druge organizacije v narodu. Sokolstvo in šola. Savezni načelnik Ambrožič je poročal o Sokolstvu in vojski ter o Sokolstvu na deželi. Na zborovanju organizacijskega odseka je bilo sklenjeno, da ostane Jugoslovanski Sokolski Savez še nadaljnjih 5 let v Ljubljani. Osješka župa je stavila predlog glede izpremembe plemenskih podsavezov. Na predlog pa je bil zavrnjen. Sklenjeno je bilo dalje, da se prihodnji sokolski sabor vrši po preteku 5 let v Beogradu, a kot Sokolski praznik se določi vsako leto 1. decembra, ki je obenem tudi državni praznik ujednjenja.

OBLEKE

narejene največja izbira

samo v trgovini

O. BERNATOVIĆ

MESTNI TRG 5

»Verjamem,« je porogljivo odgovoril Gernois. »Toda vi se morate pokoriti mojemu povelju, ki se glasi, da počakate tu, dokler se ne vrnem. S tem je stvar odpravljena.«

S temi besedami se je okrenil in odkorakal na čelu svojih mož.

Trenutek pozneje je bil Tarzan sam sredi divje, gorske pustinje.

Solnce je pripekalo in vsled tega je polskal senco bližnjega drevesa. Tam je privezal konja in sedel na tla. Jezil se je nad tem, kar mu je Gernois napravil. To je njegovo maščevanje, si je mislil, toda potem si je dejal, da mož ni tako neumen, da bi si nakopal njegovo sovraštvo s tako malenkostnim ravnanjem. Tu je moral biti kak drug vzrok. Vzel je puško in jo je pregledal, če je dobro nabita; prepričal se je, koliko ima nabojev in preiskal tudi samokres. Ko je našel vse v redu je ostro motril višine okrog sebe in ustja globeli. Odločil se je, da se ne pusti presenetiti.

Solnce je bilo lezlo v zapad, toda o vračajočih se voljkih ni bilo še niti duha ne sluha. Kmalu je mrak zagrnil dolino. Tarzan je bil preveč previden, da bi krenil zopet nazaj proti taborišču, predno ne pusti oddelku dovolj časa, da se vrne v dolino, kjer bi se na vsak način morali zopet srečati. Čim večja je bila tema, tembolj varnega se je čutil pred napadom, ker se je v temi čutil kakor doma. Vedel je, da se mu nihče ne more približati, ne da bi ga čul. Obenem so bile njegove oči vajene teme in njegov preizkušen vonj mu je izdal bližajočega se sovražnika na veliko razdaljo.

Bil je miren, zavedajoč se, da ga nobena ve-

lika nevarnost ne more presenetiti. Da, čutil se je tako varnega, da je s hrbotom naslonjen na drevo, zaspal.

Spal je menda že par ur, ko ga je naenkrat prebudilo hrskanje in cepetanje njegovega konja. Mesec je ravno sijal nad malo dolino in Tarzan je takoj videl — niti deset korakov pred seboj — kaj je njegovega konja tako razburilo.

Pred njim je stal Numa el adrea, temnogri-vasti lev, krasen in veličasten, žgoče oči uprte na njegove prsi. Veselje je spreletelo Tarzanove ude. Bilo mu je, kakor bi po večletni ločitvi ugledal zopet starega prijatelja. Trenutek je še ves odrevenel občudoval tega kralja puščave.

Toda sedaj se je Numa sklonil in se pripravil na skok. Tarzan je hitro zgrabil svojo puško. Se nikdar v svojem življenju ni streljal na veliko zver. Zmirom je rabil svoje kopje, zastrupljene puščice, svoje zanjke, svoj nož ali pa gole roke. Instinktivno je zaželel, da bi imel zopet svoje puščice in svoj nož v roki — bil ga je vajen in boja ž njim bolj gotov.

Tedaj se je pritisnil Numa bliskoma na zemljo, da je videl Tarzan le še orjaško glavo. Streljal bi rajši malce s strani, ker je vedel, kako nevaren je lev svojemu nasprotniku, če ne pogine dve ali že minuto potem, ko je bil zadet. Konj je trepetajoč stal za Tarzanom. Opičji človek je previdno stopil korak v stran.

Numa mu je sledil z očmi. Tarzan je napravil še en korak in potem še enega. Numa se ni zganil. Zdal je Tarzan lahko meril med očmi in ušesa.

Pritisnil je natičina in v istem hipu se je lev

pognal kvišku. Konj je poslednjič obupno poskusil zbežati, strgal vrv in oddirjal skozi zaseko v puščavo.

Navaden človek bi ne ušel Numinih šapain, toda Tarzan ni bil navaden človek. Ze od njegove mladosti so bile njegove mišice vajene največje hitrosti. Dasi je bil el adrea gibčen, je bil Tarzan še bolj in orjaška žival je treščila v drevo, docim je mislila zasadiiti svoje zobe v meso človeka. Medtem je Tarzan ustrelil drugič in lev se je zgrudil kraj njega rjoveč in praskajoč na tla.

Tarzan je ustrelil še dvakrat, potem je el adrea obležal in umolknil. Zdal ni bilo več gospoda Tarzana poleg njega, pač pa je stal tam opica - Tarzan, ki je ubil divjačino. Stopil je na svoj plen, pogledal v polni mesec in zagnal orjaški, strašni bojni krik svojega opičjega plemena. Ubita je bila mogočna zver. Spodaj v puščavi so drveli sinovi puščave in svojih šotorov in zrlji v gore. Polni skrbi so se spravevali, kakšna nova nadlega se je pritepla zopet v pustinjo, da uniči njihove črede.

Pol milje od doline, kjer je stal Tarzan, se je ustavila gruča belo oblečenih, oboroženih postav, ko so čuli iz dalje ono rjovenje. Z vprašujočimi očmi so zrlj okrog sebe, ko pa niso čuli ničesar več, so jahali naprej proti dolini.

Tarzan je bil zdaj prepričan, da se Gernois ni mislil vrniti, vendar ni mogel prav razumeti, zakaj ga je častnik pustil samega. Zdal se je lahko slobodno vrnil v taborišče. Ker mu je ušel konj, bi bi naravnost nor, če bi še ostal v gorovju. Podaj se je peš v puščavo.

Gospodarstvo.

Madzavezniški dolgovi in Jugoslavija.

Po vesteh iz Londona, se tam sedaj pogajajo — za enkrat še popolnoma neslužbeno, pač pa tem intenzivnejše — glede vprašanja skupnega anuliranja medzavezniških vojnih dolgov. Akcija v tej smeri vodijo skupno (v tem vprašanju so složnejši kot v vsakem drugem) francoski, italijanski in belgijski delegati. Z angleške strani pa se neslužbeno pogaja z gori navedenimi delegati zakladnik kancelar (finančni minister) g. Snowden. Kakor se trdi, se sklicujejo francoski, italijanski in belgijski delegati na formalno izjavo, ki jo je Mac Donald svoječasi podal na socialističnem kongresu v Frankfurtu: da se bo trudil, čim pride na vlado, da doseže uničenje medzavezniških dolgov potom vzajemnega uničenja. Četudi se Mac Donald more sklicevati na to, da nima v sedanjem parlamentu lastne večine in da ni verjetno, da bi mogel dobiti v parlamentu večino, ki bi odobrila odpušitev dolga (tem bolj, ker je sama Velika Britanija že pričela v večjem obsegu Ameriki plačevati obresti in anuitete), ni vendar izključeno, da bo prišlo v današnji situaciji, ki je tako bogata na senzacionalnih preokretnih, do sporazuma.

V tem slučaju bo življenjsko vprašanje naše dežele, da ne bo sklenjen med velikimi zavezniki (med katere spada tudi »velika« Belgija), sporazum na škodo nas »malih«. Znano je, da je Jugoslavija že tako in tako preobložena z vojnimi dolgovi, znano je, da ni naši državni uspehi, da bi vstavili v račun vojnih izgub na pr. ugrabljenja mornarice in uničenja mornariških objektov v Boki Kotorski, znana pa je tudi tendenca, da se našo državo zapostavlja tudi v vprašanju reparacij in se jo stavlja v isto vrsto z novimi (povojnimi) državami, ki se niso udeležile svetovne vojne kot suverene države in zato je nujno, da posveti vlada temu vprašanju vso pozornost, da bomo obvarovani škode.

× **Potovanje naših gospodarskih krogov v Pragi.** Češkoslovaško-jugoslovensko narodno gospodarsko združenje v Pragi, ki je v preteklem letu priredilo izlet češkoslovaških trgovcev, industrijev in obrtnikov v Jugoslavijo, je poslalo trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani dopis, v katerem izreka željo, da bi se priredil skupen izlet naših gospodarskih krogov na jesenski prazniški veliki sejem, ki se vrši od 21. do 28. septembra 1924. Poleg obiska velikega sejma je namenjen tudi poset najvažnejših trgovskih in industrijskih centrov češkoslovaške republike. Potovanje bi trajalo v celoti 10 do 15 dni. Ker bi se z izletom vrnil poset, ki so nam ga napravili lanske leto češkoslovaški gospodarski krogi, a bi bil tudi poset trgovskih in industrijskih tržišč v češkoslovaški republiki za vse udeležnike velikega informativnega in podučnega pomena, želi zbornica, da bi se izleta udeležilo čim večje število trgovcev, industrijev in obrtnikov. Natančen načrt potovanja bo mogoče izdelati, ko bo število udeležencev vsaj približno znano. Zato prosijo zbornica, da se blagovolijo javiti čimprej vsi, ki se nameravajo udeležiti potovanja. Vožnja bi stala (z uporabo seimske legitimacije) z brzovlakom III. razred približno 685.02 Din, II. razred 924.60 Din. Za stanovanje in hrano je računati približno 250 Din dnevno.

× **Dobave.** Pri ravnanstvu državnih železnic v Zagrebu se bo vršila dne 28. avgusta t. l. očetna licitacija glede dobave 6150 žarnic (prvotno razpisana na dan 11. avgusta t. l.). — Dne 6. septembra t. l. se bodo vršile naslednje očetne licitacije: pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici glede dobave skretnic ter glede dobave bandaž za kolesa; pri ravnanstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave raznih tiskovin. — Dne 9. septembra t. l. se bodo vršile naslednje očetne licitacije: pri ravnanstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave usnjat jermenov; pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici glede dobave 1500 kg olja ter glede dobave raznih podveznic in žebeljev za tračnice ter trefunda; pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave

60.000 kg čistega bencina. Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× **Dobava kanovasa.** Direkcija državnih železnic v Ljubljani razpisuje dobavo glede 500 m rjavega kanovasa. Pogoji se nahajajo v vpogled pri ekonomskem odeljenju Direkcije državnih železnic v Ljubljani, Gosposvetska cesta (nasproti Velesejma) vsak delavni dan od 10. do 12. ure. Pomudbe je predložiti najkasneje do 25. avgusta 1924.

× **Dobava železne pločevine in vijakov z maticami.** Ravnanstvo državnih železnic v Ljubljani razpisuje dobavo 5000 kg železne pločevine in 40.000 komadov vijakov z maticami. Pogoji se nahajajo v vpogled pri ekonomskem odeljenju Direkcije državnih železnic v Ljubljani, Gosposvetska cesta (nasproti Velesejma) vsak delavni dan od 10. do 12. ure. Kolekovane ponudbe je predložiti najkasneje do 25. avgusta 1924.

× **Dobava bakrenih cevi.** Direkcija državnih železnic v Ljubljani razpisuje dobavo: 30 komadov bakrene cevi zun. premer 32 mm, notranji 27 mm, 20 komadov bakrene cevi zun. premer 37 mm, notranji 32 mm, 10 komadov bakrene cevi zun. premer 68 mm, notr. 40 mm. Dobava se mora izvršiti po dobavnih pogojih bivše južne železnice štev. IV c 10782-2 z dne 17. XII. 1924. Pogoji se nahajajo v vpogled pri ekonomskem odeljenju Direkcije državnih železnic v Ljubljani, Gosposvetska cesta (nasproti Velesejma) vsak delavni dan od 10. do 12. ure. Kolekovane ponudbe je predložiti najkasneje do 25. avgusta 1924.

× **Dobave.** Dne 10. septembra t. l. se bo vršila pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici očetna licitacija glede dobave vodomernega stekla. Dne 13. septembra t. l. se bo vršila pri ravnanstvu državnih železnic v Sarajevu očetna licitacija glede dobave obrobov za kolesa (tyres). — Dne 15. septembra t. l. se bodo vršile naslednje očetne licitacije: pri ravnanstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave raznih sestavnih delov za svetilke (stenja, cilindrov itd.); pri ravnanstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave 70 ton plinskega koksa; pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici glede dobave spojin sredstev za gornji ustroj (podvezice in ploščice za tračnice). — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× **Prodaja lesenih sodov.** Ravnanstvo državnih železnic v Zagrebu bo prodalo dne 13. septembra t. l. 1000 lesenih sodov od raznega mineralnega olja. Predmetni oglaš z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× **Dobave.** Dne 4. septembra t. l. se bodo vršile naslednje očetne licitacije: pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici glede dobave bakra ter glede dobave jekla; pri ravnanstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave raznega jekla in jeklene pločevine; pri ravnanstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave raznega stekla; pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave 2770 m³ desk iz mehkega lesa. — Dne 5. septembra t. l. se bodo vršile naslednje očetne licitacije: pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici glede dobave pisarniškega materiala; pri ravnanstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave indigo-papirja, telegrafskih barv za žige, telegrafskih trakov in blazin za žige; pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede embalažnega materiala za povezovanje tobaka (platna, spaga, plombe itd.). Predmetni oglaš z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× **Dobave.** Ravnanstvo državnih železnic v Ljubljani sprejema do 18. avgusta t. l. ponudbe glede dobave 190.000 kg klanh bukovih drv, suhih 1 m dolgih. — Dne 19. avgusta t. l. se bo sklenila pri Intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani direktna pogodba glede dobave 250.000 kg ovasa. — Dne 28. avgusta t. l. se bo vršila pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici ponovna očetna licitacija glede dobave žarnic. — Dne 5. septembra t. l. se bo vršila pri ravnanstvu državnih železnic v Sarajevu očetna licitacija glede dobave martinovega jekla. — Dne 12. septembra t. l. se bodo vršile naslednje očetne licitacije: pri ravnanstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave raznih vijakov z maticami; pri ravnanstvu državnih železnic v Zagrebu glede dobave raznih potrebnih in inventarja za urade; pri ravnanstvu državnih železnic v Subotici glede dobave stavbnega lesa (desk itd.). — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Sodišče.

ZANIMIV PROCES RADI HUODELSTVA GOLJUFJE IN TATVINE.

Stvar se vleče že od pomladi ter se je pred delnim sodiščem že enkrat obravnavala. Takrat je bila obravnava preložena. Kljub vsem dokazom se je obtoženec tako spretno zagovarjal, da mu niso mogli do živega in z različnimi predlogi je zadelo tako zavlekel, da je bil nov termin šele danes mogel.

Na zatočni klopi sedi namreč Dragotin Lavtar, rojen v Senčurju pri Kranju, oženjen, zasebni uradnik, z nekaj razredni gimnazije. Mož je že predkaznovan. Med drugimi kaznivimi figurami šlehta ječa radi hudodelstva goljufije, ki jo je dobil pred porotnim sodiščem, ker je ponarejal skupno z večjo družbo — pošne nakaznice. »Odsedel je od te kazni samo eno leto, ker je bil ob neki svečani priliki amnestiran. — Danes je obtožen hudodelstva goljufije in hudodelstva tatvine. Obtožnica mu očita, da je 1. izvalil 21. III. t. l. mes. Kmeticu v Kamniku 2100 D in sicer na ta način, da mu je izročil zastavljani listek ljublj. mestne zastavljalnice, glaseč se na zlat prstan, vreden 400 dinarjev, s posojilom 30 dinarjev, na katerega je pripisal sam motorno kolo, vredno 12.000 dinarjev, s posojilom 8000 dinarjev in 2. da je dne 12. marca t. l. ukradel Janezu Gubancu v Kamniku iz Vrhovnikovega hleva 6000 dinarjev vredno kobilo. Tatvino je, glasom obtožnice, izvršil na sledeči način: Prišel je k Trpincu v Kamniku, katerega preri niti poznal ni — ter ga je naprosil za večje posojilo. Trpinc mu je posojilo obljubil pod pogojem, da pripelje dva poroka. Obtoženec je odšel, vrnil se je pa brez porokov, pač pa je pripeljal 14 leten deček konja z njim, ki ga je obtoženec ponudil v zastavo. Hlapec Kleindienst je tega konja takoj agnosciral kot Gubancevega. Med prekanjem se je obtožencu posrečilo, da je pobegnil z dvorišča.

Obtoženec prizna, da je bil usodepolnega dne v Kamniku; posojila pa ni nikjer iskal; pri Trpincu sploh ni bil; bil je kak njegov »Doppelgänger« (človek, ki mu je tako podoben, da ga ljudje zamenjajo z njim).

Priča Trpinc potrdi z vso gotovostjo, da je dotični, ki je prišel k njemu po posojilo, identičen z današnjim obtožencem: »Na zadnjo uro bi potrdil, da je bil on!«

Obtoženec: »Ako je Bog, to ni res!« Priča Trpinc izpove nato natančno v smislu obtožnice: »14 leten deček je prišel z njim in prignol konja. Hlapec Kleindienst je ga takoj spoznal in ugotovil, da je Gubancev. Dokazal je obtožencu celo to, da ni konj, kakor je on mislil, temveč kobila, in da je na enem očesu slep!«

Obtoženec: »Šofer Gregorc mi je tako podoben, da ga ljudje z menoj zamenjavajo!«

Sodišče ugotovi, da Gregorc tistega dne ni bil v Kamniku in je glasom predležih dokazov pošten človek.

Priča Debevc izpove, da je prišel, — prejšnjega dne, predno je bil pri Kmetecu — k njej ter jo prosil za 4000 dinarjev posojila in ji ponudil 500 dinarjev obresti. Kot garancijo je ponudil ravno tak zastavljani listek kakor ga je pozneje dal Kmeticu. Preložil je v gostilni, kjer se je vpisal s pravim imenom.

Predsednik: »Ali ste bili tam?«

Obtoženec: »Da, bil sem, a posojila nisem prosil, samo prenočil sem tam!« Priča izpove decidirano, da je obtoženec identičen z onim, ki je bil pri njej, in, da je bil ravnotako opravljen, kakor pripoveduje Kmetec.

Priča Kmetec: »Tale je bil!«

Predsednik: »On pravi, da priseže, da ni bil.«

Kmetec: »Če on enkrat priseže, prisežem jaz desetkrat! — Prišel je k meni ter me prosil za posojilo 8400 kron in mi ponudil tisti zastavljani listek kot garancijo. Dejal je saj ste mesar... imate dovolj denarja. Odgovoril sem: Da, imamo ga, toda za to, da kupujemo živino, ne pa — za »ženkvat«. — Šel je, in vrnil se je z neko gostilničarko, ki je trdila, da ga dobro pozna. Z ozirom na to sem mu denar vendarle dal, toda dal sem ga prav za prav le »na njo, ne pa na zastavljani listek.«

Obtoženec: »Meni niste dali ničesar. Nisem bil nikdar pri Vas!«

Priča Kmetec: »Bil si! — Lih tko te poznam, koker tule not zapisan (pokaže na oči) — Ti kazen prestani, potem pa mene primi — ali pa dokaži, kje si bil takrat!«

Priča gostilničarka: »Da, šla sem s njim in sem rekla, da ga poznam. «Pa glih tak je bil! O posojila jaz nisem govorila.«

Priča Kmetec: »Si! — In, ko se je izkazalo, da je listek ponarejen, sem prišel k Tebi, rekoč, naltimaj me, si, Ti pa si rekla, da ga ne poznaš!« — On je bil in nihče drugi! — Dejal je, da rabi denar za »gumi-fabricko... ne vem, kje je zvedel, kaj je »gumi-fabricka! Pa se lump vse ve!«

Obtoženec: »Vi, pazite, kaj govorite!« (Smeh.)

To je kratek ekscerpt iz obremenitnih izpovedb. Poleg teh je pa več izpovedb, ki niso decidirane in, ki si deloma celo nasprotujejo.

Z obtožencem skupaj bi se bila imeja zagovarjati tudi njegova žena, — ki je obtožena, da je nagovarjala Avguštna Trpince, naj ne priča proti možu, in Miho Kleindiensta, naj v osebni njenega moža ne spozna tatu, ki je pripeljal konja k Trpincu — ki pa ni prišla k obravnavi, ker je pred par dnevi poročila. Pri prvi obravnavi je tudi ona zanikala vsako krivdo in podtikala svojim besedam čisto drugačen namen.

Izborben je bil zagovor dr. Pegana, ki zastopa obtoženca »gratis in franco« samo radi tega, ker se mu zadeva zdijo interesantna, kar je tudi, in to ne samo iz juridičnega temveč tudi iz čisto psihološkega stališča.

Sodba: Dragotin Lavtar je kriv hudodelstva goljufije in hudodelstva tatvine in se kaznuje z 18 meseci težke ječe, poostre ne vsak četrti leta z 1 postom, 1 trdnim ležiščem in 1 temnico; preiskovalni zapor od 27. marca se vstaje v kazni. (Mimogrede omenjeno bo moral obtoženec odsediti — ako ostane pri krivdoreku — tudi 2 leti, ki mu jih je amnestija prihranila.)

Obtoženec, ki je tožil že med obravnavo grenke solze sprejme to sodbo z gladnim tuljenjem. Nato prosti, da bi mu sodišče dovolilo par dni »dopusta« z ozirom na to, da se mu je otrok rodil. Predsednik mu odgovori, da to ni mogoče. Obtoženec zatuli zopet in meni: »Potem je pa moja smrt tukaj. — Predsednik: »Zakaj pa?« — »Poboljšajte se — pa bol!« — Obtoženec prične zopet tuliti, ko pride do sapa, zakliče: »O Bog, krivčini!« — V tem trenutku vstopi njegova tašča, ki ga hoče tolažiti. Obtoženec jo odlopi z besedami: »Mati, kar kide domov in reče ji, da me ne vidi več!«

in tuli dalje, nakar mu predsednik reče: »Prosimo za odlog kazni in sodišče bo v seji sklepal o tem.«

Tako teatralično je končal ta zanimivi proces. — Škoda, da smo se morali radi pomanjkanja prostora omejiti na to kratko poročilo, posebno škoda tudi za to, ker, kakor smo čuli od verodostojne strani, se ne ve, kaj bo temu procesu še sledilo.

NEVAREN AVTOMOBILIST.

Albin R., posestnik v Zagrebu je tožen, da je 19. maja t. l. blizu Bohinja tako naglo in neprevidno z avtomobilom vozil, da je povozil Šeflerjevega psa in so bili ljudje na cesti v veliki nevarnosti.

Obdolženec se zagovarja s tem, da je vozil z brzino največ 30 km, ki jo je na ovinkih in sploh, kjer je bilo potrebno, še zmanjšal, pes pa se je zalezel sam v avto.

Ta zagovor pa ne obvelja. Sicer ga je priča gospodična, ki se je vozila z obtožencem, v bistvu potrdila. Toda več drugih prič je izpovedalo popolnoma drugače.

Neki železniški čuvaj je trdil, da je vozil avtomobil z brzino osebnih vlakov in to celo tam, kjer »napravi« cesta ovinek.

Orožnik Remc je izpovedal, da še nikdar ni videl avtomobila, ki bi bil drvel s tako brzino po tej cesti, ter da je hotel avtomobilista »legitimirati«, da se pa ta za njegovo znamenje ni brigal, temveč je drvel še bolj naglo naprej. — Vinko Šefler, monter iz Ljubljane, je bil mnenja, da je vozil avtomobil s hitrostjo 60 km. Srečal ga je na nevarnem mestu, in komaj je imel toliko časa, da se je stisnil s svojim motornim kolesom k skali, sicer bi ga bil avtomobil vrzel v prepad. Njegov pes ni bil tako uren in je prišel pod avto, kar ga je stalo življenje. Pes je bil takozv. »plepeličar«, torej plemenite pasme, in ne »običajni kučni pes«, kakor tudi obdolženec. Dokaz temu je, da ga je ravno isti dan za 1200 kron prodal. Zato pa zahteva sedaj za znesek tudi kot odškodnino.

Prvi sodnik je obdolženca obsodil po §-u 431 k. z. na tisoč dinarjev globe. Tudi odškodninski zahtevek za psa je priznal.

Zoper to sodbo se je Albin R. pritožil na ljubljansko deželno sodišče, ki ga je danes vzklic »iz razlogov prvega sodnika« zavrnilo.

Vedno zadnje novosti

SAMO

GRICAR & MEJAC,
Selenburgova ulica 3.

Lastnik:

Konzorcij »Narodnega Dnevnika«.

Glavni in odgovorni urednik:

Železnikar Aleksander.

Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani.

Sport.

S. K. Hermes priredi na praznik dne 15. t. m. propagandni tek po Šiški in sicer po Jernejevi cesti, Gosposvetski cesti, Kolodvorski cesti. Tek se vrši ob pol 11. uri dopoldne od klubovega lokala, kjer je tudi cilj. Vsi redni člani in članice imajo v svrhu slikanja biti točno ob pol 9. uri dop. v lokalu. Odhori.

Sportne prireditve v času velesajma za 16. in 17. t. m. je pridobil S. K. Hermes za dve nogometni tekmi Strassenbahner Sportklub iz Gradca, ki je pravkar dosegel prvorazrednost ter zaznamuje v poslednjem času nekatere jako dobre rezultate (proti Sturm 2:2, Hakoah 4:1, Arb. Athl. K. 6:0, dunajskim Strassenh. S. K. 2:2). V soboto igra proti Gradčanom Hermes, v nedeljo Ilirija, obkrožat ob 17.30. — Za 24. je angažirala Ilirija prvorazredno dunajsko Admoro, ki nastopi v Ljubljani s kompletnim I. moštvom.

Madlinske pokalne tekme se nadaljujejo v drugem kolu jutri na igrišču S. K. »Ilirija«. Ob 9.15 nastopita Ilirija in Mladica, ob 10.15 Primorje in Slovenija. Zaključni dve tekni sta določeni na nedeljo 17. t. m.

Hitrostna gorska dirka dne 24. avgusta 1924 na Vrhniki, ki jo priredita pod pokroviteljstvom Nj. Veličanstva Kraljeve Marje Avtomobilski klub Kraljevine SHS, sekcija Ljubljana in Motoklub Slovenija v Ljubljani, se vrši na športno tako zanimivi progi in na pokrajinsko tako lepem kraju, da je primerno ohraniti posamezne prizore na slikah.

Prireditelja vabita vsled tega vse gg. amaterske fotografe, da porabijo to priliko ter izvrše po možnosti čim več posnetkov. Posnetki naj vpoštevajo šport in pokrajino. Namenjeni so propagandi in za poročila v inozemstvu.

Da obdarita gg. amaterske fotografe, razpisujeta za najboljši slike 3 nagrade po Din 300.—, Din 200.— in Din 100.— Slike je predložiti tekom 8 dni po tekmi športno-tehnični komisiji avtomobila, Ljubljana, Dunajska cesta 12, pritrilje, ki svobodno oddajo in nagradi. Nagrade slike postanejo last avtomobila. — Avtomobilski klub Kraljevine SHS, sekcija Ljubljana, Motoklub »Slovenija«, Ljubljana.

Hitrostna gorska dirka na Vrhniki, ki jo priredita Avtomobilski klub Kraljevine SHS, sekcija Ljubljana in Motoklub Slovenija, se je iz tehničnih vzrokov preložila na 24. avgusta 1924. Spored ostane isti. — Avtomobilski klub Kraljevine SHS, sekcija Ljubljana, Motoklub Slovenija.

O B L E K E N A
O B R O K E
O. B E R N A T O V I Č
MESTNI TRG 5

MALI OGLASI

Suhe gobe

kupuje
Sever & Komp.
Ljubljana,
Wolfova ulica.

Beli damski filc-klobuki

došil. Cena od 180 Din višje.
Minka Horvat modistka, Ljubljana.

3 pisarniške sobe

v III nadstropju (lift) takoj in v I nadstropju s 1. novembrom odda Pokojniški zavod v Ljubljani.

Trgovski lokal

manjši, blizu državnega rudnika se odda istotam se sprejme natakario, ki položi 5000 Din kavic. — Naslov v upravi lista.

Kupi se

do 200m² zemlje na periferiji mesta. Ponudbe z navedbo cene na upravo lista pod »Dom«.

FRANC CERAR,

družba z o. z.

v Domžalah pri Ljubljani
tovarna

slamnikov in klobukov

zaloga v Celju, Gosposka 4.

Popravila se sprejemajo vsako sredo v Ljubljani, Prešernova ul. 5. na dvor, Kovačič & Tršan.

Stanovanje

na periferiji mesta obstoječe iz 1 sobe in kuhinje se zamenja z enakim. Ponudbe na upravo lista pod »Ugodno«.

Brezplačno

prevzajem mesto sluge, skladišča ali hišnika, proti prekrbi malega stanovanja. Ponudbe na upravo lista pod »Zanesljivo«.

Gospodična

z večletno pisarniško prakso sprejme čezurno delo v kavi pisarni eventualno tudi na dom. Cenjene ponudbe prosil na upravo lista pod »Vestna«.

Kupi

se dobro ohranjen štedilnik. Ponudbe z navedbo cene na upravo lista pod »Štedilnik«.

Motorno kolo

»Puch« 5 ks. v dobrem stanju se vsled odpotovanja proda za 5200 Din. Jamski trg 196, Zelenka Jama, Ljubljana.

Za krojaško obrt

iščem lokal na prometnem kraju, ako mogoče s stanovanjem bilo na deželi ali v mestu. Ponudbe na Alojz Jager, krojač, Laško.

Trgovski pomočnik

izkušen v manufakturni in specerijski stroki, vojašnice prost, išče mesta za takoj, kjerkoli Gre event, tudi za potnika. Ponudbe pod »Pošten« na upravo lista.

Kdo posodi 2000 Din

za izboljšanje male trgovine v dobrem industrijskem kraju, proti odplačilu v 10 mesečnih obrokih po 200 Din in obresti 25%, ubogemu invalidu z 100% delanemožnostjo. Ponudbe na upravo lista.

10.000 Din

posojila se išče, event. se odstopi tudi stavbena parcela. Naslov v upravi lista.

Na prodaj

21/2 konjskih sil močan dinam. Rabljen samo 1 leto. Cena po dogovoru. Alojz Vrhovec, Zuzemberk

Iščem dekle

za vsa hišna dela. Ponudbe na upravo lista pod »Pošten«.

Pletilni stroj

znamke »Ilirija«, štev. 6, za pavlo in volno, dobro ohranjen se ugodno proda. Na ogled in cena pri Angela Valter, Tržič štev. 220.

Služkinja

boljša, mlaša, išče mesta pri boljši rodbini, (tudi z otroki). Ponudbe pod »Pridna in zvesta« na upravo lista.

Trgovec,

mlad, samostojen, želi znanja v svrhu ženitve, z gospodično, ki bi imela veselje do gostilne in nekaj premoženja. Le resne ponudbe s sliko pod »Srečna bodočnost« na upravo lista.

Krojaškega pomočnika

za velika dela, s plačo po dogovoru, ter hrano in stanovanjem v hiši, sprejme takoj. Rudolf Ribezel, krojač, Dol pri Hrastniku.